

PROGRAM STUDIÓW

Obowiązuje od roku akademickiego: 2020/2021.

1. **KIERUNEK STUDIÓW:** Zarządzanie w politykach publicznych
2. **KOD ISCED:** 0312 POLITOLOGIA I WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE, 0412 ZARZĄDZANIE I ADMINISTRACJA.
3. **FORMA/FORMY STUDIÓW:** Stacjonarne / niestacjonarne
4. **LICZBA SEMESTRÓW:** 6
5. **TYTUŁ ZAWODOWY NADAWANY ABSOLWENTOM:** licencjat
6. **PROFIL KSZTAŁCENIA:** Ogólnoakademicki
7. **DZIEDZINA NAUKI** Nauki społeczne
8. **DYSCYPLINA NAUKOWA :** NAUKI O POLITYCE I ADMINISTRACJI 70 % (126 ECTS), NAUKI O ZARZĄDZANIU I JAKOŚCI 30% (54 ECTS).
9. **Liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów: 180**
 - 1) liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia: **91**, studia stacjonarne, **51** - studia niestacjonarne,
 - 2) liczba punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć związanych z prowadzoną działalnością naukową w dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów w wymiarze większym niż 50% ogólnej liczby punktów ECTS): **od 84 do 85 w zależności od wybranej grupy przedmiotów**,
 - 3) liczba punktów ECTS, którą student uzyskuje realizując zajęcia podlegające wyborowi (co najmniej 30% ogólnej liczby punktów ECTS): **65**,
 - 4) liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć z dziedziny nauk humanistycznych, nie mniejsza niż 5 ECTS: **6**.
10. **Łączna liczba godzin zajęć: 4500 - w tym liczba godzin zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia: od 2259 do 2274 - studia stacjonarne, od 1264 do 1269 - studia niestacjonarne, w zależności od wybranej grupy przedmiotów.**

Liczba godzin zajęć prowadzona z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość: 20.
11. **Koncepcja i cele kształcenia** (w tym opis sylwetki absolwenta):

W przekazywaniu treści z zakresu zarządzania w politykach publicznych za punkt wyjścia należy przyjąć wiedzę ogólną z dziedziny nauk społecznych, szczególnie z nauk o polityce i administracji oraz nauk o zarządzaniu i jakości. Głównym celem nauczania jest kształtowanie świadomości w dziedzinie procesów społecznych, politycznych oraz ekonomicznych określających funkcjonowanie szeroko rozumianego samorządu – od szczebla gminy (miasta) do szczebla regionalnego.

Osią procesu kształcenia jest zbudowanie wszechstronnej wiedzy na temat zarządzania w instytucjach publicznych oraz społecznych, których działanie definiuje środowisko funkcjonowania jednostki w nowoczesnym, dynamicznie zmieniającym się świecie. Projektowany charakter oraz struktura kierunku zarządzania w politykach publicznych są wyrazem świadomości nieliniowości procesów oddziałujących na społeczeństwo obywatelskie, w tym wzrostu znaczenia instytucji samorządowych (jako pochodnej rosnącego upodmiotowienia jednostki i ewolucji ustrojów demokratycznych) oraz presji zmian technologicznych (wyrażającej się we wzroście roli informacji oraz szans, wyzwań i zagrożeń z nim związanych).

Studia na tym kierunku mają także na celu zbudowanie profesjonalnego podejścia do zarządzania w politykach publicznych, dzięki ukształtowaniu umiejętności, takich jak kreatywność, umiejętności komunikacyjne, poczucie odpowiedzialności. Ponadto, zakładanym rezultatem procesu kształcenia jest przygotowanie absolwentów do podjęcia pracy w szeroko rozumianej sferze publicznej oraz pełnienia odpowiedzialnych funkcji w ekosystemie mediów publicznych i środowisku gospodarczym. Zdobyte w trakcie procesu kształcenia umiejętności przyczynią się do budowy społeczeństwa obywatelskiego u jego podstaw.

Niezwyczajnie istotnym zagadnieniem w obszarze celów edukacyjnych nauk o polityce i administracji oraz nauk o zarządzaniu i jakości jest także uświadomienie studentom potrzeby permanentnego kształcenia i doskonalenia funkcjonowania instytucji publicznych, kreowania i wdrażania polityk sektorowych oraz właściwych wzorców zarządzania procesami politycznymi i społecznymi. Jest to szczególnie istotne w świecie określanym przez permanentną i nieliniową zmienność.

Analiza i synteza zagadnień z dyscyplin wspomnianych już nauk o polityce i administracji oraz nauk o zarządzaniu i jakości, prowadzone są w sposób umożliwiający zdobycie zdolności krytycznego i samodzielnego myślenia. Skutkuje to posiadaniem przez absolwenta narzędzi niezbędnych do identyfikowania procesów w złożonej rzeczywistości polityczno-społecznej i gospodarczej oraz wskazywania symptomów zmian. Wiedza, umiejętności oraz kompetencje społeczne zdobyte w czasie nauki na pierwszym stopniu studiów, z uwagi na ich ogólnoakademicki profil i ściśle powiązanie dydaktyki z nauką, realizowane w ISMiPP oraz szerzej w ramach WPiNS UJK, pozwalają absolwentowi na podjęcie dalszych wyzwań badawczych i studiów drugiego stopnia w obszarze nauk społecznych, a w perspektywie również studiów doktoranckich i ukierunkowanie się na karierę naukową.

Absolwent może ponadto znaleźć zatrudnienie w administracji państwowej i samorządowej, instytucjach szeroko rozumianego otoczenia społecznego - sektorze organizacji pozarządowych, organizacjach partyjnych oraz biurach poselskich, regionalnych ośrodkach medialnych. Zdobyte kwalifikacje umożliwiają również zatrudnienie w sektorze prywatnym, szczególnie małych i średnich przedsiębiorstwach. Zdobyte w toku kształcenia umiejętności oraz rozumienie procesów i zjawisk społecznych, pozwolą absolwentowi podejmować profesjonalne relacje z mediami, przedstawicielami świata polityki i gospodarki.

Na studiach pierwszego stopnia, student kierunku zarządzanie w politykach publicznych będzie dysponował wyborem pomiędzy grupami przedmiotów: *zarządzanie informacją, zarządzanie regionem, zarządzanie miastem*.

Grupa przedmiotów do wyboru: *zarządzanie informacją*

Absolwent, który wybierze grupę przedmiotów o profilu *zarządzanie informacją* uzyska kompleksową wiedzę na temat znaczenia informacji jako strategicznego zasobu we współczesnym świecie oraz teoretycznych i praktycznych aspektów zarządzania nią. Absolwent będzie także świadomy społecznych efektów rozwoju wysokich technologii, przede wszystkim informacyjnych. Będzie identyfikował obszary ich wpływu na funkcjonowanie instytucji publicznych (samorządowych, społecznych i gospodarczych) oraz kreowanie i wdrażanie polityk publicznych. Będzie także rozumiał pojawiające się wraz z nimi szanse, wyzwania, ryzyka i zagrożenia. Wytworzy w ten sposób fundament dla ustawicznego rozwijania zdolności racjonalnej i krytycznej oceny i absorpcji rozwoju technologii informacyjnych, przyczyniając się tym samym do podnoszenia poziomu odporności społecznej. Suma tych kompetencji pozwoli mu na podejmowanie zatrudnienia w instytucjach sfery samorządowej oraz otoczenia społeczno-gospodarczego, a także w mediach, w coraz większym stopniu funkcjonujących w środowisku sieciowym.

Grupa przedmiotów do wyboru: *zarządzanie regionem*

Absolwent, który dokona wyboru tej grupy przedmiotów, zostanie wyposażony we wszechstronną wiedzę w zakresie zarządzania instytucjami samorządu regionalnego. Wiedza ta będzie uwzględniać mechanizmy kształtowania poszczególnych polityk sektorowych, istotnych z punktu widzenia wspólnot funkcjonujących w regionie w obszarach politycznym, społecznym i gospodarczym. Absolwent będzie dysponował wiedzą na temat regionalnej historii, procesów

demograficznych, praktyk współzarządzania oraz regionalnych polityk rozwojowych. Zostanie także wyposażony w wiedzę na temat procedur kontrolnych i procesów decyzyjnych w samorządzie, dzięki czemu zyska świadomość znaczenia odpowiedzialności pracownika administracji samorządowej. Dzięki komponentowi wiedzy o regionalnych procesach gospodarczych, ułożonych w kontekście szerokiego wsparcia instytucji europejskich, zdobędzie ugruntowaną wiedzę na temat funkcjonowania regionu jako jednostki samorządowej oraz struktury społecznej, która pozwoli mu na efektywne funkcjonowanie zawodowe w ekosystemie regionalnych instytucji.

Grupa przedmiotów do wyboru: zarządzanie miastem

Absolwent, który zrealizuje program kształcenia w zakresie przedmiotów z tej grupy będzie dysponował ugruntowaną wiedzą na temat funkcjonowania miast, co jest niezwykle istotne ze względu na konsekwentny wzrost znaczenia obszarów zurbanizowanych i rozwijającą się silną tożsamość lokalną. Będzie dysponował wiedzą na temat metod zarządzania ośrodkami miejskimi w ich najważniejszych obszarach – od aspektów prawnych, przez demografię, gospodarkę, zrównoważony rozwój i infrastrukturę, aż po miękkie aspekty społeczne oraz bezpieczeństwo. Osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się wytworzy u absolwenta wiedzę, umiejętności oraz kompetencje społeczne, które umożliwią mu efektywne i odpowiedzialne funkcjonowanie zawodowe w środowisku miejskim. Będzie on mógł realizować się w instytucjach publicznych (samorząd) oraz świadomie działać w instytucjach otoczenia społecznego i biznesowego (ruchy miejskie, media, sektor MSP), wyposażony w uporządkowaną wiedzę na temat procesów politycznych, społecznych i gospodarczych definiujących specyficzny tryb działania ośrodków miejskich.

1. EFEKTY UCZENIA SIĘ:

Oznaczenie symboli

ZPP (przed podkreślnikiem) – kierunkowe efekty uczenia się dla kierunku: „zarządzanie w politykach publicznych”

1 – studia pierwszego stopnia

A – profil ogólnoakademicki

W – kategoria wiedzy

U – kategoria umiejętności

K – kategoria kompetencji społecznych

Symbole efektów uczenia się dla kierunku	Po ukończeniu studiów absolwent:	Odniesienie efektów uczenia się do:	
		uniwersalnych charakterystyk dla danego poziomu Polskiej Ramy	charakterystyk drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6–7 Polskiej Ramy Kwalifikacji

		Kwalifikacji (ustawa o ZSK)	(rozporządzenie MNiSW)
w zakresie WIEDZY			
ZPP1A_W01	Opisuje strukturę oraz podstawowe zasady funkcjonowania administracji publicznej.	P6U_W	PS6_WG
ZPP1A_W02	Zna i rozumie podstawowe zasady funkcjonowania współczesnej gospodarki.	P6U_W	PS6_WG
ZPP1A_W03	Identyfikuje podstawowe mechanizmy i uwarunkowania życia społeczno-politycznego.	P6U_W	PS6_WG
ZPP1A_W04	Zna i rozumie krajowe i międzynarodowe uwarunkowania oraz uniwersalne zasady funkcjonowania współczesnego życia gospodarczego.	P6U_W	PS6_WG
ZPP1A_W05	Opisuje formalno-prawne podstawy funkcjonowania instytucji publicznej.	P6U_W	PS6_WG
ZPP1A_W06	Rozumie etyczne fundamenty prawidłowego funkcjonowania sektora publicznego.	P6U_W	PS6_WK
ZPP1A_W07	Zna podstawowe zasady komunikowania społecznego i politycznego.	P6U_W	PS6_WG
ZPP1A_W08	Charakteryzuje podstawowe zasady dotyczące organizacji zarządzania zarówno w sektorze publicznym, jak i prywatnym.	P6U_W	PS6_WG
ZPP1A_W09	Zna i rozumie strategiczne aspekty zjawisk społecznych i gospodarczych.	P6U_W	PS6_WG
ZPP1A_W10	Posiada podstawową wiedzę na temat międzynarodowych aspektów funkcjonowania instytucji publicznych.	P6U_W	PS6_WG
ZPP1A_W11	Dysponuje wiedzą na temat elementów, etapów i zasad prowadzenia procesu badawczego w naukach społecznych.	P6U_W	PS6_WG
ZPP1A_W12	Identyfikuje zasady formułowania i realizacji sektorowych polityk publicznych na poziomie międzynarodowym, krajowym i regionalnym.	P6U_W	PS6_WG
ZPP1A_W13	Potrafi wyjaśnić wpływ postępu technologicznego na współczesne procesy społeczne, polityczne i ekonomiczne.	P6U_W	PS6_WK
ZPP1A_W14	Zna istotę polityki z perspektywy myśli politycznej.	P6U_W	PS6_WK
ZPP1A_W15	Ma wiedzę na temat mechanizmów funkcjonowania współczesnego państwa.	P6U_W	PS6_WG

w zakresie UMIEJĘTNOŚCI			
ZPP1A_U01	Potrafi identyfikować problemy z zakresu funkcjonowania współczesnej administracji publicznej.	P6U_U	PS6_UW
ZPP1A_U02	Potrafi zaproponować rozwiązania problemów w oparciu o samodzielną analizę uwarunkowań społeczno-ekonomicznych i prawno-administracyjnych.	P6U_U	PS6_UW
ZPP1A_U03	Samodzielnie planuje i organizuje proces gromadzenia i analizy informacji.	P6U_U	PS6_UO

ZPP1A_U04	Potrafi wykorzystać narzędzia komunikacyjne w celu optymalizacji procesów zarządzania w zespole.	P6U_U	PS6_UO
ZPP1A_U05	Potrafi organizować pracę zespołu.	P6U_U	PS6_UO
ZPP1A_U06	Samodzielnie planuje i organizuje proces ustawicznego uczenia się podnoszenia własnych kwalifikacji.	P6U_U	PS6_UU
ZPP1A_U07	Potrafi posługiwać się językiem obcym na poziomie B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego.	P6U_U	PS6_UK
ZPP1A_U08	Potrafi aktywnie uczestniczyć w debacie oraz formułować argumenty merytoryczne, także w sytuacjach konfliktowych.	P6U_U	PS6_UK
ZPP1A_U09	Potrafi prawidłowo i efektywnie stosować specjalistyczną terminologię w procesie komunikacji.	P6U_U	PS6_UK
ZPP1A_U10	Potrafi stosować metody i narzędzia służące opisowi oraz analizie problemów z zakresu polityki publicznej	P6U_U	PS6_UW
ZPP1A_U11	Potrafi uwzględniać przepisy aktualnie obowiązującego prawa w zarządzaniu sektorem publicznym oraz projektowaniu szczegółowych polityk publicznych.	P6U_U	PS6_UW
ZPP1A_U12	Rozpoznaje mechanizmy działania władzy politycznej.	P6U_U	PS6_UW
w zakresie KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH			
ZPP1A_K01	Odpowiedzialnie realizuje role zawodowe z uwzględnieniem zasad etyki zawodowej.	P6U_K	P6S_KR
ZPP1A_K02	Odpowiedzialnie podejmuje i realizuje działania na rzecz interesu publicznego.	P6U_K	P6S_KO
ZPP1A_K03	Wykorzystuje w sposób celowy umiejętność krytycznej analizy rzeczywistości społeczno-politycznej i gospodarczej	P6U_K	P6S_KK
ZPP1A_K04	Wykazuje się przedsiębiorczością i innowacyjnością w działaniach na rzecz szeroko pojętego otoczenia.	P6U_K	P6S_KK
ZPP1A_K05	Uznaje znaczenie i potrzebę wykorzystywania wiedzy eksperckiej w zarządzaniu procesami istotnymi dla sfery publicznej.	P6U_K	P6S_KK

2. ZAJĘCIA WRAZ Z PRZYPISANYMI DO NICH PUNKTAMI ECTS, EFEKTAMI UCZENIA SIĘ I TREŚCIAMI PROGRAMOWYMI:

Przedmioty	Minimalna liczba punktów ECTS	Treści programowe	Odniesienie do efektów uczenia się na kierunku
PRZEDMIOTY KSZTAŁCENIA OGÓLNEGO:			

1.	BHP	0	Istota regulacji prawnych dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy (prawa, obowiązki i odpowiedzialność dyscyplinarna studentów w czasie pracy i nauki na terenie Uczelni i w domach studenckich). Obowiązki organizatorów procesów pracy i wykonawców (współdziałanie warunkiem powodzenia). Przyczyny zdarzeń wypadkowych (obszar techniki- materialne środowisko pracy, organizacja procesów pracy, zachowania ludzkie). Identyfikacja czynników niebezpiecznych, szkodliwych i uciążliwych występujących w procesie dydaktycznym, ćwiczeń terenowych, praktyk zawodowych. Podstawowe przepisy i zasady profilaktyki przeciwpożarowej (drogi ewakuacji i zasady podczas ewakuacji). Prewencja jako priorytet bhp.	ZPP1A_W05 ZPP1A_W08 ZPP1A_U01 ZPP1A_U02 ZPP1A_K05
2.	Język obcy	9	Treści leksykalne: Zagadnienia występujące w ogólnodostępnych i stosowanych na zajęciach podręcznikach na poziomie B2 (np. uniwersytet, przedmiot studiów, wykształcenia, praca, media, technologie, środowisko, zdrowie, żywienie, sport, czas wolny, edukacja, zakupy, podróżowanie, społeczeństwo, kultura, zjawiska społeczne). 2. Treści gramatyczne: Zgodne z sylabusem podręczników przewidzianych dla poziomu B2 dla danego języka i zgodne z wymaganiami Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego Rady Europy. Funkcje językowe: Zgodne z sylabusem podręczników dla poziomu B2 i pozwalające studentom na porozumiewanie się w języku obcym (np. branie czynnego udziału w dyskusjach, wyrażanie emocji oraz wyrażanie swoich opinii, argumentowanie i formułowanie swojego punktu widzenia w formie ustnej i pisemnej, dokonywanie prezentacji).	ZPP1A_W07 ZPP1A_U07 ZPP1A_K03
3.	Wychowanie fizyczne	0	Tenis stołowy. Zarys historii tenisa stołowego, przepisy gry. Postawa i ratownictwa w zakresie ratowania z łodzi i z wody. Ocena sytuacji na wodzie w podejmowaniu decyzji akcji ratunkowych. Kolarstwo. Doskonalenie techniki podstawowych elementów jazdy, podwyższenie sprawności fizycznej, odżywianie podczas wzmożonego wysiłku fizycznego, poruszanie się przy stole. Fachowe nazewnictwo uderzeń z forehandu i backhandu oraz technika ich wykonywania. Serwis i sposoby trzymania rakiетки – korekta błędów. Gry pojedyncze, podwójne i mieszane. Nauka sędziowania. Systemy rozgrywek. Zasady organizowania turniejów i zawodów. Ćwiczenia z elementami jogi, callanetics Historia jogi,	ZPP1A_U06

		callanetics, analiza techniki wykonania podstawowych I-asan, poprawne oddychanie, umiejętność panowania nad własnym ciałem, poznanie metod koncentracji, ćwiczenia relaksacyjne. Atletyka terenowa. Udział w różnorodnych ćwiczeniach fizycznych kształtujących sprawność koordynację i kondycję, zabawy i gry ruchowe w terenie, udział w zajęciach w terenie naturalnym: atletyka terenowa, uświadamianie znaczenia aktywności ruchowej w życiu człowieka i jej wpływu na poszczególne układy organizmu, wyposażenie w wiedzę umożliwiającą dbanie o zdrowie wyposażenie w zasób wiedzy na temat dokonywania pomiarów sprawności i wydolności fizycznej organizmu, uświadomienie znaczenia samokontroli i samooceny sprawności i wydolności fizycznej. Pilates. Pilates jako nowoczesna metoda ćwiczeń będąca alternatywą dla fitnessu. Kształtowanie świadomości własnego ciała poprzez ćwiczenia Pilatesa. Doskonalenie dokładności i powolności ruchów oraz świadomości napięcia mięśni podczas wykonywania ćwiczeń. Pokonywanie oporu własnego ciała. Wszechstronność ćwiczeń Pilatesa i ich zastosowanie w kształtowaniu prawidłowej postawy ciała. Lecznicze walory ćwiczeń Pilatesa. Zapoznanie studentów z różnorodnością ćwiczeń Pilatesa. Gry rekreacyjne. Nauka i doskonalenie techniki popularnych gier i zabaw rekreacyjnych, jako sportów całego życia. Kształtowanie umiejętności ruchowych i wydolności fizycznej poprzez różne formy ruchu. Zabawy i gry ruchowe terenowe i w pomieszczeniach sportowych. Nauka zasad prowadzenia gier rekreacyjnych i umiejętności sędziowania. Narciarstwo. Opanowanie podstaw poruszania się na nartach, opanowanie skrętów równoległych: kontrolowanie prędkości i umożliwiających szybkie zatrzymanie, ześlizg, skręt stop, skręt dostokowy, skręt z półpługu, skręt z poszerzenia katowego, skręt równoległy NW, śmig bazowy, opanowanie jazdy na krawędziach, skręt równoległy, śmig, jazda w każdym śniegu i terenie, jazda po muldach, jazda w głębokim śniegu, jazda na bardzo stromych stokach, jazda w trudnych warunkach śniegowych (mokry śnieg, szreń). Żeglarsstwo. Zdobycie wiedzy z zakresu zachowań załogi w porcie i na jachcie – etykieta żeglarska w tym, umiejętność poruszania się i obsługiwanie elementów konstrukcyjnych i urządzeń znajdujących się na łodzi,	
--	--	---	--

			wiedza dotycząca organizacji życia załogi w tym elementy kulinarne higieniczne, zdrowotne i biwakowe. Teoria żeglowania oraz podstawowe przepisy żeglarskie, podstawy meteorologii i ratownictwa wiadomości o jachtach żeglarskich – budowa. Prace bosmańskie obejmujące rodzaje lin oraz umiejętność zastosowania podstawowych węzłów żeglarskich zgodnie z ich przeznaczeniem. Prowadzenie jachtu żaglowego z wykorzystaniem manewrów podstawowych, dodatkowych oraz prowadzeniem jachtu na silniku. Elementy rego, odżywianie przed wysiłkiem, w trakcie i po wysiłku, wycieczki rowerowe np. Kielce- Ciekoty, Kielce Święta Katarzyna.	
4.	Szkolenie biblioteczne		Podanie podstawowych informacji o Bibliotece Uniwersyteckiej (historia, struktura organizacyjna, zadania, misja, zbiory tradycyjne i elektroniczne. Prezentacja aktualnej strony www Biblioteki Uniwersyteckiej i omówienie jej zawartości. Wyjaśnienie procedur bibliotecznych związanych z zapisem do biblioteki, omówienie zasad korzystania ze zbiorów, szczegółowa informacja na temat usług, jakie świadczy Biblioteka Uniwersytecka na rzecz użytkowników. W trakcie zwiedzania i ćwiczeń na terenie biblioteki szczególną uwagę zwraca się na strefę wolnego dostępu, w której można korzystać z wydawnictw zwartych (książki), ciągłych (czasopisma, prasa: bieżąca, tygodniki, miesięczniki, kwartalniki, regionalna i zagraniczna). Informacja na temat kopiowania i skanowania materiałów ze zbiorów biblioteki w świetle ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.	ZPP1A_W02 ZPP1A_W10 ZPP1A_W13 ZPP1A_U03 ZPP1A_U09 ZPP1A_K01 ZPP1A_K05
5.	Techniki informacyjno-komunikacyjne	2	Budowa komputera. Organizacja pracy i korzystania z komputera, systemy plików, pamięci dyskowe. Bezpieczeństwo i zdrowie środowiska pracy. Systemy Operacyjne. Podstawy pracy w Windows. Charakterystyka systemów informacyjnych. Sieci komputerowe, budowa i wykorzystanie. Wykorzystywanie możliwości sieciowych komputera. Użytkowanie komputera, możliwości i zasady użytkowania programów komputerowych, typy oprogramowania. Edytor tekstu MS Word: formatowanie tekstu, wstawianie i formatowanie symboli, tabulatorów, tabel, wstawianie obiektów graficznych, dokumenty wielostronicowe, korespondencja seryjna z wykorzystaniem baz danych, edycja wzorów. Arkusz kalkulacyjny Excel: wprowadzanie, wypełnianie ciągami wartości,	ZPP1A_W07 ZPP1A_U03 ZPP1A_U04 ZPP1A_K04

			adresacja, funkcje. Tworzenie i modyfikacja wykresów. Tabele (bazy) danych, kreator funkcji arkusza, zaawansowane formuły. Wykorzystanie arkusza w analizach statystycznych danych liczbowych.	
6.	Elementy informacji naukowej	0	Charakterystyka wszystkich dostępnych – tradycyjnych oraz nowoczesnych narzędzi umożliwiających sprawne i efektywne wyszukiwanie informacji z każdej dziedziny nauki. Praktyczne poznanie najważniejszych baz danych: Ebsco, ABE, PROLA, APS, ScienceDirect OnSite, Springer, ebrary, MAK itp. Omówienie zasad sporządzania bibliografii oraz przypisów bibliograficznych. Praktyczne elementy zajęć – umożliwiające zdobycie umiejętności samodzielnego wyszukiwania informacji ze wszystkich obszarów naukowych oraz sporządzania bibliografii i przypisów.	ZPP1A_W11 ZPP1A_U06 ZPP1A_U10 ZPP1A_K04 ZPP1A_K05
7.	Ochrona własności przemysłowej i prawa autorskiego	1	Prawo autorskie: utwór, podmiot prawa autorskiego, prawa autorskie majątkowe i osobiste, prawa pokrewne, dozwolony użytek. Własność przemysłowa: wynalazek i patent, wynalazek biotechnologiczny, znaki towarowe i prawa ochronne na znaki towarowe, wzory przemysłowe, odmiany roślin i zwierząt, oznaczenia geograficzne, topografie układów scalonych. Zasady odpowiedzialności za naruszenie praw autorskich i własności przemysłowej.	ZPP1A_W02 ZPP1A_W04 ZPP1A_U11 ZPP1A_K01
8.	Przedsiębiorczość	1	Wyjaśnienie pojęć przedsiębiorcy i przedsiębiorczości. Uwarunkowania przedsiębiorczości. Zasoby (ludzkie, rzeczowe i finansowe) przedsiębiorstwa. Istota, funkcje i formy przedsiębiorczości. Marketing w przedsiębiorczości. Biznes planu jako narzędzie uruchomienia działalności gospodarczej.	ZPP1A_W02 ZPP1A_W08 ZPP1A_W12 ZPP1A_U01 ZPP1A_U05 ZPP1A_K03 ZPP1A_K04
9.	Człowiek w cywilizacji europejskiej	2	Pozycja człowieka i sens jego poczynąń w ramach cywilizacji europejskiej. Cywilizacja europejska jako składowa nauki o cywilizacji. Wymiar sprzężeń zwrotnych między nauką o cywilizacji a innymi dyscyplinami naukowymi (interdyscyplinarny charakter przedmiotu). Geneza i upowszechnienie pojęcia cywilizacja. Przegląd definicji cywilizacji. Wybrane klasyfikacje cywilizacji. Teoria cywilizacji F. Konecznego. Charakterystyka siedmiu żywych cywilizacji Konecznego. Cechy konstytutywne	ZPP1A_W03 ZPP1A_W09 ZPP1A_U03 ZPP1A_U09 ZPP1A_K03 ZPP1A_K05

			cywilizacji łaćńskiej. Cywilizacja w świetle myśli A. J. Toynbeego. Ewolucja cywilizacji zachodniej według A. Toynbeego (geneza i wzrastanie, załamanie i dezintegracja cywilizacji). Geneza Europy. Pochodzenie nazwy „Europa”. Etymologia i źródła mitologiczne. Pierwsi mieszkańcy Europy. Siedem mitochondrialnych matek ludności zamieszkującej Europę. Antyczna geneza cywilizacji i kultury europejskiej (cywilizacja minojska, etapy rozwoju cywilizacji kretańskiej, znaczenie i kulturowa rola Knossos). Główne wyznaczniki i podstawowe wartości człowieka w cywilizacji europejskiej. Materialne i symboliczne źródła tożsamości europejskiej. Cechy konstytutywne tożsamości europejskiej. Znaczenie greckiej filozofii i rzymskiego systemu prawa dla rozwoju cywilizacji europejskiej. Chrześcijański fundament cywilizacji europejskiej. Barbarzyńskie korzenie cywilizacji europejskiej. Oświeceniowy fundament cywilizacji europejskiej. Ewolucja cywilizacji europejskiej. Źródła i aksjologiczne podstawy kultury europejskiej. Laicyzacja kultury europejskiej. Perspektywy rozwoju i zagrożenia stojące przed człowiekiem w ramach cywilizacji europejskiej.	
	Podstawy logiki	1	Przedmiot logiki. Znak, nazwa, zdanie, funktor. Znaczenie wyrażeń. Język i metajęzyk. Definicja i podział logiczny. Błędy logiczne w posługiwaniu się językiem. Logiczne ujęcie pytań i odpowiedzi. Podstawy klasycznego rachunku zdań. Wynikanie logiczne i wnioskowanie dedukcyjne. Sposoby uzasadniania. Wnioskowania uprawdopodobniające, rozumowania z użyciem wnioskowania. Rzeczowa dyskusja oraz erystyka. Stosunki zakresowe między nazwami, charakteryzowanie nazw. Stosowanie podziału logicznego i definicji, odkrywanie błędów logicznych w posługiwaniu się językiem. Pytania i odpowiedzi w praktyce. Sprawdzanie tautologiczności formuł zdaniowych i wynikania logicznego. Ustalanie typu wnioskowania oraz jego poprawności.	ZPP1A_W05 ZPP1A_W06 ZPP1A_W07 ZPP1A_U04 ZPP1A_U08 ZPP1A_U09 ZPP1A_K03
	Filozofia	3	Wprowadzenie do nauki o filozofii; starożytna filozofia przyrody; humanistyczny przełom filozofii starożytnej; nauka o cnotach Platona; Najwyższe Dobro Arystotelesa; stoicki i epikurejski okres filozofii starożytnej; filozofia neoplatonizmu; filozofia chrześcijańska okresów – patrystycznego i scholastycznego; teoria poznania św. Tomasza z Akwinu; racjonalizm i empiryzm nowożytny (Kartezjusz,	ZPP1A_W06 ZPP1A_W14 ZPP1A_U08 ZPP1A_U09 ZPP1A_K01 ZPP1A_K03

			Spinoza, Leibniz, Locke, Hume; idealizm transcendentálny (Kant) i metafizyczny idealizm niemiecki (Fichte, Schelling, Hegel); główne zagadnienia i kierunki filozofii XIX wieku (pozytywizm, marksizm, ewolucjonizm, scjentyzm, filozofia Nietzschego); filozofia współczesna (fenomenologia, bergsonizm, pragmatyzm, neopozytywizm, filozofia analityczna, szkoła lwowsko-warszawska, egzystencjalizm, postmodernizm). Wprowadzenie do nauki o filozofii; filozofia jako nauka w epoce starożytnej – okres dojrzwały i schyłkowy; filozofia chrześcijańska (patrystyka i scholastyka); filozoficzne dowody na istnienie Boga; racjonalizm i empiryzm nowożytny; idealizm transcendentálny; metafizyczny idealizm niemiecki; główne kierunki filozofii XIX wieku; filozofia XX i XXI wieku.	
10.	Przedmiot do wyboru w zakresie wsparcia w procesie uczenia się - Metody wsparcia uczenia się	2	Wprowadzenie; definiowanie pojęć; organizacja procesu nauki. Jak zacząć? Zarządzanie czasem a skuteczność procesu uczenia się; style uczenia się. Metody, techniki wspomagania uczenia się; jak pozyskiwać wiedzę i informację? Selekcja i dobór źródeł; techniki pamięciowe w procesie nauki. Mnemotechniki (łańcuchowa metoda skojarzeń, system cyfrowo-literowy); inne narzędzia w procesie uczenia się (graficzne notatki, słowa kluczowe, mapy myśli); jak współpracować i komunikować w grupie; umiejętność tworzenia argumentacji i wyrażania własnych opinii; motywacja w procesie uczenia się; projektowanie ścieżki własnego rozwoju; narzędzia audiowizualne w procesie uczenia się.	ZPP1A_W03 ZPP1A_W11 ZPP1A_U06 ZPP1A_U08 ZPP1A_U10 ZPP1A_K02 ZPP1A_K03 ZPP1A_K05
11.	Przedmiot do wyboru w zakresie wsparcia w procesie uczenia się - Psychologia rozwoju osobistego	2	Wprowadzenie do problematyki psychologii rozwoju osobistego. Psychologia pozytywna, psychologia zdrowia i psychologia rozwoju osobistego w świetle teorii. Definicja, podstawowe pojęcia. Rozwój psychiczny i jego natura. Rozwój społeczno-moralny i jego praktyczne implikacje. Wspieranie w zakresie samopoznania. Konstruktywna komunikacja interpersonalna jako wyraz dojrzałości psychicznej oraz narzędzie rozwoju osobistego w relacjach społecznych, współpracy w grupie. Psychologia grupy (fazy procesu grupowego). Praca w zespole, role grupowe, więzi społeczne. Odporność psychiczna jako podstawa budowania dobrostanu psychicznego oraz efektywność i konsekwencja w osiąganiu celów osobistych i społecznych. Sposoby wzmacniania odporności psychicznej. Planowania własnego życia i podejmowania decyzji	ZPP1A_W03 ZPP1A_W05 ZPP1A_W07 ZPP1A_U01 ZPP1A_U09 ZPP1A_U12 ZPP1A_K02 ZPP1A_K04 ZPP1A_K05

			co do własnej przyszłości Zarządzanie edukacją wspierającą rozwój indywidualny. Poszukiwanie motywacji dla podejmowanych aktywności życiowych. Psychologia zmiany. Wpływ zmiany na funkcjonowanie psychospołeczne jednostki i jej rozwój osobisty. Zmiana jako element osiągania wyznaczonych celów: osobistych, zawodowych, społecznych.	
PRZEDMIOTY PODSTAWOWE/ KIERUNKOWE:				
1.	Podstawy zarządzania	6	Charakterystyka procesu kierowania; rola kierownika w organizacji; ewolucja nauki organizacji i zarządzania; organizacja – pojęcie i elementy składowe, modele organizacji, proces organizowania; charakterystyka zarządzania zasobami organizacji; charakterystyka i rodzaje struktur organizacyjnych. Projektowanie organizacji; decydowanie jako element procesu zarządzania, pojęcie i rodzaje decyzji, warunki podejmowania decyzji, ryzyko decyzji kierowniczych; zarys ukształtowania otoczenia współczesnych organizacji, charakterystyka otoczenia zewnętrznego, wewnętrzne koncepcje zarządzania. Organizacja, zarządzanie organizacją: aparat pojęciowy – ewolucja teorii zarządzania; planowanie i podejmowanie decyzji jako funkcja zarządzania; organizowanie, modele struktur organizacyjnych; proces dopasowania strukturalnego; skuteczne motywowanie w organizacji; kultura organizacyjna; rola kontroli w zarządzaniu organizacją.	ZPP1A_W01 ZPP1A_W02 ZPP1A_W03 ZPP1A_W08 ZPP1A_U01 ZPP1A_U02 ZPP1A_U08 ZPP1A_K04
2	System administracji publicznej w Polsce	2	Istota administracji publicznej, jej funkcje i zasady działania; administracja publiczna w Polsce do 1989 r.; główne etapy przemian ustroju administracji publicznej w Polsce po 1989 roku; struktura organizacyjna polskiej administracji publicznej: organy administracji państwowej i rządowej, organy administracji samorządowej, siły zbrojne, instytucje ochrony porządku i bezpieczeństwa publicznego; kadry administracji publicznej; współpraca Rządu z administracją samorządową. Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego; kontrola w administracji publicznej; koncepcje funkcjonowania administracji publicznej. Prawne formy działania administracji publicznej; zadania i kompetencje organów administracji rządowej i samorządowej; administracja rządowa w województwie zespółona i niezespółona; administracja samorządowa: gminna, powiatowa	ZPP1A_W01 ZPP1A_W02 ZPP1A_U01 ZPP1A_U02 ZPP1A_K02 ZPP1A_K03

			i wojewódzka; organy nadzoru nad samorządem terytorialnym, samorządowe kolegia odwoławcze; inne formy decentralizacji administracji publicznej; współczesne modele administracji publicznej.	
3	Metody badawcze w politykach publicznych	4	Definiowanie pojęć i dobór wskaźników w badaniach; proces badawczy dotyczący problemów polityk publicznych w wymiarze teoretycznym i empirycznym; metody, techniki i narzędzia badawcze w politykach publicznych; interdyscyplinarność badań naukowych (z czego czerpią polityki publiczne?); selekcja i dobór źródeł; walidacja wyników badań; konstrukcja skali pomiarowej i jakościowej, pomiar i ustalenie wyników. Jak przygotować projekt badawczy? Jak dokonać przeglądu literatury? Proces badawczy: określenie pola badawczego, problem badawczy (główny i szczegółowy), hipoteza badawcza (główna i szczegółowa), dobór metod, technik i narzędzi badawczych, ustalenie głównej kategorii teoretycznej (krytyczne ujęcie), ustalenie wyników (weryfikacja hipotez badawczych), badania jakościowe i ilościowe.	ZPP1A_W03 ZPP1A_W11 ZPP1A_U06 ZPP1A_U08 ZPP1A_U10 ZPP1A_K02 ZPP1A_K05
4	Podstawy ekonomii	6	Przedmiot zainteresowań ekonomii; współczesne systemy gospodarcze; podstawowe kategorie rynku; gospodarstwa domowe jako podmiot gospodarujący; podstawy teorii przedsiębiorstw; niedoskonałości rynku; miary efektów działalności gospodarczej; determinanty dochodu narodowego; pojęcie i rodzaje bezrobocia; pojęcie i rodzaje inflacji; system bankowy, finanse publiczne; cykl koniunkturalny. Czynniki produkcji i technologiczne przesłanki zmiany struktury produkcji; elastyczność popytu i podaży; podstawowe struktury rynkowe; preferencje konsumenta; analiza kosztów produkcji; rynek pracy warunkach konkurencji doskonałej i niedoskonałej; instrumenty oddziaływania banku centralnego na podaż pieniądza; cykl koniunkturalny; międzynarodowa wymiana handlowa; wzrost gospodarczy w długim okresie; globalizacja procesów gospodarczych.	ZPP1A_W02 ZPP1A_W15 ZPP1A_U01 ZPP1A_U09 ZPP1A_K03 ZPP1A_K04
5	UE - instytucje i system prawny	2	Od Maastricht do Lizbony: ewolucja europejskich procesów integracyjnych. Główne ustalenia Traktatu Lizbońskiego /2009/. Proces lizboński a perspektywy UE w Gospodarce światowej.	ZPP1A_W10 ZPP1A_W15 ZPP1A_U01

			Europejski system po traktacie lizbońskim. Ewolucja roli i uprawnień głównych instytucji Europejskich w l. 1992-2020. Główne dylematy europejskiego procesu integracyjnego : W stronę Unii państw czy państwa federacyjnego". Rola i znaczenie Unii Europejskiej w Gospodarcie Światowej i w politycznych stosunkach międzynarodowych. Narodziny Unii Europejskiej : Traktat z Maastricht. Nowy charakter i nowe perspektywy UE po Traktacie Lizbońskim. Europejska polityka sąsiedztwa. Idea Obywatelstwa Europejskiego. Rola i zadania Rady Europejskiej, Rady Unii I Parlamentu Europejskiego. Europejska idea Unii Socjalnej. Zasady funkcjonowania strefy Euro. Idea stworzenia Europejskiej Wspólnoty Obronnej.	ZPP1A_K05
6	Statystyka	4	Istota i podstawowe pojęcia; rodzaje badań statystycznych i ich organizacja; metody gromadzenia i wstępnego opisu materiału statystycznego. Metody losowego i nielosowego doboru próby. Metody opisu struktury zbiorowości jednowymiarowych. Sposoby obliczania, interpretacje wartości, własności, zastosowania: miar położenia (średnie klasyczne, przeciętne pozycyjne), miar zmienności (bezwzględne i względne miary zmienności) oraz miar asymetrii i koncentracji rozkładu. Metody analizy współzależności zjawisk. Podstawowe parametry opisu statystycznego dwóch cech: współczynnik korelacji liniowej Pearsona. Wdrożenie umiejętności formułowania wniosków na podstawie przeprowadzonych analiz statystycznych. Szeregi czasowe. Składniki szeregu czasowego. Metody analizy dynamiki zjawisk. Mierniki dynamiki (przyrosty, indeksy, średnie tempo zmian). Mechaniczne i analityczne metody wyodrębniania tendencji rozwojowej (trendu).Metody wyodrębniania wahań sezonowych. Wskaźniki wahań okresowych dla szeregu czasowego z trendem oraz wskaźniki wahań okresowych dla szeregu czasowego bez trendu. Wypracowanie umiejętności pozyskiwania danych i ich wprowadzania do systemu komputerowego – MS Excell. Wypracowanie umiejętności graficznego, tabelarycznego oraz analitycznego sposobu przedstawiania danych statystycznych. Zliczanie kategorii cech statystycznych za pomocą funkcji Licz.jeżeli, konstrukcja wykresu. Badanie własności zbiorowości za pomocą parametrów opisowych. Sposoby obliczania oraz interpretacja	ZPP1A_W11 ZPP1A_U03 ZPP1A_U10 ZPP1A_K03 ZPP1A_K04 ZPP1A_K05

			uzyskanych wyników: wskaźniki struktury; miary położenia (średnia arytmetyczna, mediana, dominanta, kwartale); miary zmienności (obszar zmienności, wariancja i odchylenie standardowe, odchylenie przeciętne, odchylenie ćwiartkowe, współczynnik zmienności); miary asymetrii (współczynnik skośności, współczynnik asymetrii), miary koncentracji; ocena podobieństwa struktur (odpowiednie funkcje z kategorii Statystyczne). Opracowanie statystyczne danych – analiza struktury, sformułowanie wniosków, analiza porównawcza. Ocena siły i kierunku zależności liniowej: współczynnik korelacji liniowej Pearsona – analiza. Interpretacja otrzymanych wyników. Ocena oszacowanej funkcji regresji liniowej – odchylenie standardowe oraz trend.	
7	Polityki publiczne - teoria i praktyka	5	Zapoznanie z kartą przedmiotu i warunkami zaliczenia/Definicja polityki publicznej. Geneza i rozwój polityki publicznej. Cele polityki publicznej. Polityka publiczna a administracja publiczna – public governance. Typy polityk publicznych. Polityka publiczna a polityka społeczna. Polska polityka publiczna a członkostwo w Unii Europejskiej. Stan i perspektywy polityki publicznej w Polsce. Analiza wybranych problemów będących przedmiotem zainteresowania polityk publicznych: A. Sektorowe polityki publiczne: edukacja, zdrowie, rynek pracy, kwestie gospodarcze. B. Horyzontalne polityki publiczne: kwestie regionalne i lokalne, kwestie demograficzne, nierówność społeczna, zmiany klimatyczne.	ZPP1A_W01 ZPP1A_W08 ZPP1A_U01 ZPP1A_K05
8.	Zarządzanie strategiczne	6	Pojęcie zarządzania strategicznego; znaczenie, elementy i rodzaje strategii; typologia strategii; pojęcie i istota przewagi konkurencyjnej; źródła przewagi konkurencyjnej; strategie konkurencyjne; otoczenie i jego składniki; analiza strategiczna otoczenia konkurencyjnego przedsiębiorstw; analiza makrootoczenia; metody scenariuszowe; metody analizy strategicznej organizacji; analiza kluczowych czynników sukcesu; strategiczna rola misji i wizji organizacji; dywersyfikacja i specjalizacja jako ścieżki rozwoju organizacji; planowanie strategiczne; fuzje i przejęcia; alianse strategiczne. Metoda analizy SWOT; koncepcja Strategicznych Jednostek Biznesu; metoda portfelowa w ujęciu BCG; metoda portfelowa w ujęciu GE; analiza ABC (20/80); macierz Ansoffa; metoda scenariuszowa; analiza sytuacji konkurencyjnej przedsiębiorstwa; formułowanie celów	ZPP1A_W02 ZPP1A_W04 ZPP1A_W08 ZPP1A_W11 ZPP1A_U02 ZPP1A_U03 ZPP1A_U04 ZPP1A_K04

			strategicznych; analiza strategiczna w ujęciu zasobowym; analiza grup strategicznych.	
9	Organizacja gospodarki publicznej	3	Gospodarka państwa; Finanse publiczne a rozwój gospodarki; Finanse samorządu terytorialnego; Wpływ państwa na funkcjonowanie gospodarki (wzrost i rozwój gospodarczy); Sektor publiczny a sektor prywatny; Prawne podstawy funkcjonowania gospodarki publicznej; Prawno-organizacyjne formy działania sektora publicznego; Partnerstwo publiczno-prywatne; Pomoc publiczna; Zamówienia publiczne. Wolny rynek jako podstawowy wyznacznik rozwoju gospodarczego; Ograniczenia swobody prowadzenia działalności gospodarczej; Prywatyzacja i komercjalizacja przedsiębiorstw państwowych; Rola sektora publicznego w gospodarce; Gospodarka komunalna; Regionalne zróżnicowanie znaczenia gospodarki publicznej w Polsce; Zatrudnienie i jego specyfika w sektorze publicznym; Efektywność funkcjonowania podmiotów publicznych; Perspektywy rozwoju gospodarki publicznej w Polsce i w regionach.	ZPP1A_W02 ZPP1A_W05 ZPP1A_W08 ZPP1A_U01 ZPP1A_U11 ZPP1A_K05
10	Finanse publiczne	5	Dobra i usługi publiczne - konieczność istnienia sektora publicznego; rola finansów publicznych w gospodarce; jednostki sektora finansów publicznych - kryteria określania zakresu finansów publicznych, charakterystyka; budżet państwa i inne instytucje sektora finansów publicznych, tj. fundusze emerytalne, budżety jednostek samorządu terytorialnego, Narodowy Fundusz Zdrowia; dochody i wydatki budżetowe - rodzaje źródeł dochodów i wydatków publicznych; przychody i rozchody; deficyt i dług publiczny - rodzaje, źródła finansowania; jednostki samorządu terytorialnego - gmin, powiat, województwo; finanse lokalne w systemie finansowym państwa; dotacje i subwencje jako źródła dochodów budżetów jednostek samorządu terytorialnego. Podstawowe pojęcia z dziedziny finansów, systemu finansów publicznych; środki publiczne a wydatki publiczne - analiza sytuacji na przestrzeni ostatnich kilku lat; pomoc publiczna dla przedsiębiorstw, jej dopuszczalność; sposoby liczenia wartości pomocy publicznej dla przedsiębiorstw; system podatkowy i polityka fiskalna; planowanie w sektorze finansów publicznych; pojęcie i cechy budżetu oraz procedura budżetowa; gospodarka finansowa	ZPP1A_W02 ZPP1A_W04 ZPP1A_W08 ZPP1A_U01 ZPP1A_U02 ZPP1A_U10 ZPP1A_K03 ZPP1A_K05

			jednostek samorządu terytorialnego oraz analiza sytuacji finansowej; analiza wskaźnikowa budżetu JST; dyscyplina finansów publicznych oraz kontrola w sektorze finansów publicznych.	
11	Cyfryzacja administracji	4	Rewolucje technologiczne; geneza i rozwój społeczeństwa informacyjnego; społeczeństwo sieciowe wg. Manuela Castellsa; cyberprzestrzeń – próba definicji; cyfrowe obywatelstwo i e-rząd – refleksje teoretyczne; cyfryzacja administracji w Unii Europejskiej; cyfryzacja sektora publicznego w Polsce w świetle uregulowań prawnych i dokumentów strategicznych; zasady informatyzacji: dostępność, bezpieczeństwo i zaufanie; otwartość i różnorodność; powszechność i akceptowalność; komunikatywność i interoperacyjność; ryzyka i zagrożenia dla infrastruktury cyfrowej w administracji publicznej; perspektywy dalszego rozwoju elektronicznej administracji publicznej w Polsce. Kompetencje cyfrowe (informatyczne, informacyjne, funkcjonalne); Portal Gov.pl – struktura, funkcjonalności; Elektroniczna Platforma Usług Administracji Publicznej (ePUAP) – struktura, funkcjonalności; finanse.mf.gov.pl – struktura, funkcjonalności; Platforma Usług Elektronicznych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (PUE ZUS); Pacjent.gov.pl – struktura i funkcjonalności; Platforma Usług Elektronicznych Skarbowo-Celnych (PUESC); Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej (CEIDG); emp@atia – portal Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej; praca.gov.pl – struktura i funkcjonalności; inne platformy elektronicznej administracji publicznej; elementy Krajowego Systemu Cyberbezpieczeństwa.	ZPP1A_W01 ZPP1A_W03 ZPP1A_W13 ZPP1A_U01 ZPP1A_U09 ZPP1A_U11 ZPP1A_K03 ZPP1A_K05
12	Controlling w jednostkach administracji publicznej	4	Pojęcie controllingu, aspekty związane z administracją publiczną, koncepcją New Public Management. Controlling w zarządzaniu instytucją publiczną a przedsiębiorstwie komercyjnym. Wdrażanie controllingu w jednostkach administracji publicznej. Porównanie między gospodarką finansową (płynnością) w przedsiębiorstwie komercyjnym a jednostką publiczną. Charakterystyka wskaźników ekonomicznych opisujących gospodarkę finansową jednostki publicznej. Narzędzia controllingu operatywnego i strategicznego używanych w analizie jednostek administracji publicznej. Controlling bieżących decyzji finansowych. Budżetowanie finansowe i kontrola budżetów. Szczegółowy budżet finansowy jednostki	ZPP1A_W02 ZPP1A_W08 ZPP1A_U03 ZPP1A_U10 ZPP1A_K02

			administracji publicznej. Controlling wykonania budżetu. Kontrola ryzyka działalności przedsiębiorstwa. Zrównoważona karta wyników jako narzędzie controllingu strategicznego. Obszary implementacji controllingu. Wykorzystanie controllingu w ekonomice finansów jednostki publicznej przy użyciu budżetowania. Wykorzystanie controllingu do zabezpieczenia i kreowania wartości jednostki publicznej. Wykorzystanie controllingu: w marketingu, w administracji, w logistyce, w zarządzaniu kryzysowym i ochronie środowiska jednostek publicznych. Praktyczne aspekty controllingu w przedsiębiorstwie a jednostce administracji publicznej – komparacja. Analiza wskaźnikowa oparta o zasady controllingu na przykładzie jednostki administracji publicznej. Zarządzanie płynnością w jednostkach publicznych – aspekty praktyczne. Budżetowanie w jednostkach publicznych – porównanie różnych koncepcji zagadnienia. Praktyczne aspekty wdrożenia Zrównoważonej Karty Wyników w jednostce administracji publicznej. Przykłady zastosowania całościowej koncepcji controllingu w administracji publicznej w ujęciu międzynarodowym.	
13	Zarządzanie projektami	6	Pojęcie i struktura projektu. Etapy przygotowania projektu unijnego. Tworzenie budżetu projektu unijnego. Struktura i technika wypełniania wniosku aplikacyjnego. Przygotowanie i prezentacja wniosku aplikacyjnego dla określonego projektu (studium przypadku)	ZPP1A_W05 ZPP1A_W08 ZPP1A_U06 ZPP1A_U10 ZPP1A_K05
14	Psychologia zarządzania	2	Podstawy zarządzania; nauki społeczne a zarządzanie; zachowania ludzi w organizacjach; psychologia zachowań politycznych; różnice kulturowe a zachowania polityczne; psychologia kierowania; psychospołeczne aspekty marketingu politycznego Zarządzanie zmianą; psychologia kierowania zasobami ludzkimi; coaching i marketing polityczny; psychologia polityki; projekt badawczy – zarządzanie zasobami ludzkimi	ZPP1A_W07 ZPP1A_W08 ZPP1A_U10 ZPP1A_U12 ZPP1A_K02 ZPP1A_K03
15	Teoria polityki	11	Polityka a politologia (oraz działania i zjawiska polityczne); proces badawczy polityki. Metodologia nauk społecznych; system polityczny; władza jako oś polityki; fenomen przywództwa; kompetencje i odpowiedzialność lidera (+ biurokracja wg Webera); legitymacja, legitymizacja, delegitymizacja; podmiotowość	ZPP1A_W11 ZPP1A_W14 ZPP1A_W15 ZPP1A_U09 ZPP1A_U10

			polityczna; świadomość polityczna; interesy i sposoby ich artikulacji; dylematy współczesnego państwa; reżim polityczny. Teoria polityki – pojęcie, istota; współczesne teorie polityki; determinanty polityki; różnorodność podejść analitycznych w polityce: normatywne, empiryczne, krytyczne, historyczne; teorie władzy polityczne; współczesne teorie działań politycznych; demokracja – jej teorie i współczesne wyzwania; kultura polityczna; uwarunkowania i ograniczenia polityki; wyzwania współczesnej polityki: religia, ekonomia, bezpieczeństwo; nowy język polityki.	ZPP1A_U12 ZPP1A_K02 ZPP1A_K03
16	Nauka o państwie	10	Nauka o państwie wśród innych nauk społecznych; sposoby definiowania państwa; teorie powstania państwa; cele istnienia państwa (racja stanu); mechanizmy sprawowania władzy w państwie; państwo a instytucje demokracji bezpośredniej (demokratyczne państwo prawne); typy i formy państwa. Formy rządów, partie w państwie; suwerenność państwa; państwo a społeczeństwo obywatelskie; państwo a gospodarka, kultura i religia; wyzwania współczesnego państwa; samorząd terytorialny w państwie.	ZPP1A_W02 ZPP1A_W03 ZPP1A_W05 ZPP1A_U01 ZPP1A_U10 ZPP1A_U12 ZPP1A_K03 ZPP1A_K05
17	Urząd w administracji publicznej	2	Charakterystyka przedmiotu i podstawowe definicje. Rozwój i tradycja funkcjonowania urzędów w administracji publicznej na wybranych przykładach. Organizacja i funkcjonowanie urzędów gminnych, starostw, urzędów marszałkowskich. Organizacja i funkcjonowanie wybranych urzędów jako aparatu pomocniczego organów administracji publicznej w Polsce. Ogólny schemat wewnętrznej struktury urzędów. Kancelaria Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Organizacja i funkcjonowanie Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, ministerstw i innych urzędów centralnych organów administracji publicznej. Organizacja i funkcjonowanie urzędu wojewódzkiego.	ZPP1A_W01 ZPP1A_W05 ZPP1A_U01 ZPP1A_U02 ZPP1A_K01 ZPP1A_K04
18	Zasoby ludzkie w administracji publicznej	2	Definiowanie podstawowych pojęć, Determinanty zarządzania zasobami ludzkimi w warunkach nowej gospodarki. Specyfika zarządzania zasobami ludzkimi w urzędach administracji. Strategiczny wymiar zarządzania zasobami ludzkimi w kontekście znowelizowanej ustawy o służbie cywilnej. Główne elementy procesu zarządzania zasobami ludzkimi (pozyskanie, utrzymanie i rozwój). Kluczowe zagadnienia związane z zasobami ludzkimi.	ZPP1A_W01 ZPP1A_W06 ZPP1A_W08 ZPP1A_U02 ZPP1A_U06 ZPP1A_U09 ZPP1A_K03

			Reguły i zasady prawne na przykładzie ustawy o pracownikach samorządowych. Analiza zarządzania zasobami ludzkimi w administracji publicznej na podstawie metodyki analizy instytucjonalnej), kontekst diagnostyczny i prognostyczny. Przygotowanie projektu zaliczeniowego.	
19	Prawo w politykach publicznych	5	Prawo – pojęcia podstawowe; prawo publiczne a prawo prywatne; pojęcie dobra publicznego oraz znaczenie prawa w jego realizacji; wewnątrzni aktorzy polityk publicznych (rząd, parlament, sądy oraz administracja rządowa i samorządowa) i ich odpowiedzialność prawna za kształt polityk publicznych; zewnątrzni aktorzy polityk publicznych a prawo (organizacje pozarządowe, lobbyści, beneficjenci – społeczeństwo obywatelskie, eksperci, media); rola i znaczenie prawa na poszczególnych etapach cyklu polityki publicznej; zarządzanie przez legislację; prawo a programy publiczne; integracja polityk i prawa w poszczególnych obszarach. Prawo w politykach szczegółowych – case studies oraz analiza porównawcza programów publicznych realizowanych przez różne państwa w tym samym obszarze sektorowym (np. ochrona środowiska, zdrowie, edukacja, prawo pracy, opieka nad seniorami, zarządzanie wodą). Próba sformułowania własnego programu publicznego ze szczególnym uwzględnieniem zarządzania przez legislację.	ZPP1A_W05 ZPP1A_W08 ZPP1A_W15 ZPP1A_U02 ZPP1A_U10 ZPP1A_K03 ZPP1A_K05
20	Podstawy marketingu	2	Istota marketingu we współczesnej gospodarce, Badania marketingowe w życiu gospodarczym, Rynkowe zachowania konsumentów, Analiza strategiczna organizacji, Produkt w koncepcji marketingu, Cena w koncepcji marketingowej, Dystrybucja jako element koncepcji marketingu, Promocja jako element koncepcji marketingu-mix. Istota marketingu we współczesnej gospodarce, Badania marketingowe w życiu gospodarczym – budowa wybranych narzędzi badawczych, Rynkowe zachowania konsumentów – dyskusja na temat decyzji podejmowanych w rodzinie (gospodarstwie domowym), Analiza strategiczna organizacji, wykorzystanie wybranych narzędzi analitycznych. Produkt w koncepcji marketingu, w szczególności zasady budowy nowego produktu. Cena w koncepcji marketingowej – wykorzystanie wybranych procedur analitycznych. Dystrybucja jako element koncepcji marketingu – studium przypadku przedsiębiorstwa IKEA,	ZPP1A_W01 ZPP1A_W12 ZPP1A_U02 ZPP1A_U04 ZPP1A_U09 ZPP1A_K04

			Promocja jako element koncepcji marketingu-mix – praca z zakresu marketingu w politykach publicznych.	
PRZEDMIOTY DO WYBORU:				
1.	Zarządzanie informacją	57	Wstęp do zarządzania informacją. Zarządzanie informacją, przegląd koncepcji; zawody informacyjne; informacja jako przedmiot zarządzania; zarządzanie informacją w ujęciu społecznym i technologicznym; praktyka zarządzania informacją – wymiary i aspekty; praktyka zarządzania informacją - hierarchizowanie informacji; personalny wymiar procesu zarządzania informacją. informacja i wiedza w strukturach zhierarchizowanych; funkcje informacji w przestrzeni publicznej; rozwój koncepcji zarządzania informacją; modele i strategie zarządzania informacją; procesy zarządzania informacją; narzędzia zarządzania informacją; kultura informacyjna i kultura wiedzy w przestrzeni publicznej. Zachowania informacyjne. Wprowadzenie do informatologii – ułożenie zachowań informacyjnych w obrębie dyscypliny; zachowania informacyjne jako obszar badań – paradygmaty, teorie, piśmiennictwo; zarys historii badań nad zachowaniami informacyjnymi; zachowania informacyjne człowieka - obecny stan wiedzy: definicje, konteksty i uwarunkowania. typologia zachowań informacyjnych; wybrane koncepcje, modele i podejścia teoretyczne w badaniu zachowań informacyjnych. Wybrane zachowania informacyjne - pozyskiwanie informacji, dzielenie się informacją; potrzeby informacyjne człowieka; afektywny wymiar zachowań informacyjnych; kompetencje informacyjne; bariery informacyjne; sposoby pozyskiwania danych oraz ilościowej i jakościowej analizy w badaniach nad zachowaniami informacyjnymi. Środowisko informacyjne. Środowisko informacyjne – rozważania teoretyczne; trendy rozwoju środowiska informacyjnego; podmioty uczestniczące w środowisku informacyjnym; tradycyjne zasoby i źródła informacji; Internet jako środowisko informacyjne – geneza, rozwój (Web 2.0); Internet powierzchniowy (surface web), Internet ukryty (deep web); zasoby informacyjne Internetu – klasyfikacja; standardy wykorzystywania źródeł informacyjnych w Internecie; klasyfikacja narzędzi wyszukiwania; algorytm w środowisku informacyjnym – „przyjaciel czy wróg”?; kompetencje informacyjne	ZPP1A_W01 ZPP1A_W02 ZPP1A_W03 ZPP1A_W05 ZPP1A_W07 ZPP1A_W08 ZPP1A_W09 ZPP1A_W10 ZPP1A_W11 ZPP1A_W13 ZPP1A_W15 ZPP1A_U02 ZPP1A_U03 ZPP1A_U04 ZPP1A_U05 ZPP1A_U06 ZPP1A_U08 ZPP1A_U09 ZPP1A_U10 ZPP1A_U11 ZPP1A_U12 ZPP1A_K01 ZPP1A_K02 ZPP1A_K03 ZPP1A_K04 ZPP1A_K05

w środowisku obywatelskim i administracji publicznej. Zagrożenia i ryzyka w środowisku informacyjnym – struktura, specyfika, kierunki rozwoju; metody oceny zasobów informacyjnych; syndrom zmęczenia informacją; dezinformacja w Internecie; propaganda obliczeniowa (computational propaganda); smog informacyjny; wiarygodność źródeł informacji; metody ochrony przed zagrożeniami; strategie wyszukiwania informacji w Internecie.

Big Data - analiza wielu danych. Big Data – wprowadzenie; analityka Big Data – koncepcje; Big Data a inteligentne zarządzanie; środowisko i architektura Big Data; projektowanie modeli społecznych i politycznych w oparciu o analizy Big Data; Big Data dla Business Intelligence; eksploracja danych; systemy zarządzania strumieniem danych; strumień Inforsfery; wyzwania i zagrożenia; społeczne aspekty Big Data. Narzędzia i techniki analizy Big Data; Big Data – case study – m.in. marketing, administracja, służba zdrowia, etc.; metody gromadzenia, przetwarzania i analizy danych; uczenie maszynowe; deep learning; sztuczna inteligencja; algorytmy; Big Data a polityka prywatności; wizualizacja dużych zbiorów danych.

Social media w zarządzaniu informacją. Geneza mediów społecznościowych - od ARPANET'u do AI; ekosystem mediów społecznościowych; społeczeństwo sieci, społeczeństwo algorytmiczne; asymetria cyfrowego środowiska; wartość informacji w mediach społecznościowych; monetyzacja i profesjonalizacja mediów społecznościowych; wyzwania i zagrożenia wynikające z potęgi mediów społecznościowych. Astroturfing w mediach społecznościowych; geografia Internetu i przepływu informacji; personalizacja w mediach społecznościowych; algorytmizacja mediów społecznościowych; filtrowanie informacji; cloud protesting – media społecznościowe w kształtowaniu ruchu usieciowionego (analiza wybranych przykładów); wybrane aspekty propagandy obliczeniowej w mediach społecznościowych.

Ochrona danych osobowych i informacji niejawnych. Regulacje prawne w zakresie tworzenia, przechowywania i posługiwania się danymi osobowymi. Pojęcie i istota ochrony danych osobowych. Organy ochrony danych osobowych. Postępowanie kontrolne i zasady przeprowadzania postępowań sprawdzających. Zasady

			przetwarzania danych osobowych i prawa osoby, której dane dotyczą. Zabezpieczenie danych osobowych. Przepisy karne dla ochrony danych. Klauzule tajności i klasyfikacja danych oraz dostęp i udostępnianie informacji niejawnych. Rejestracja zbiorów danych osobowych. Bezpieczeństwo systemów i sieci teleinformatycznych. Organizacja ochrony informacji niejawnych. Źródła i rodzaje zagrożeń dla danych osobowych i informacji niejawnych. Przygotowanie dokumentacji: Polityka bezpieczeństwa i Instrukcja zarządzania systemami komputerowymi. Wybrane polityki sektorowe. Zapoznanie z kartą przedmiotu i warunkami zaliczenia/Definicja polityk sektorowych. Cele polityk sektorowych Polityki sektorowe a polityki publiczne. Typologia polityk sektorowych. Polityki sektorowe Unii Europejskiej: kwestie zatrudnienia w polityce Unii Europejskiej, polityka handlowa, polityka ochrony konsumentów, polityka imigracyjna , wybrane polskie polityki sektorowe a członkostwo w Unii Europejskiej, polityka rolna, polityka energetyczna, ochrona środowiska, infrastruktura transportowa. Analiza wybranych polityk sektorowych w Polsce: polityka zatrudnienia i rynku pracy, polityka ochrony zdrowia, polityka mieszkaniowa, polityka gospodarcza, polityka bezpieczeństwa, polityka edukacyjna, polityka społeczna, polityka zagospodarowania przestrzennego, polityka kulturalna. Wizualizacja informacji i infografika. Infografika i nauka. Infografika w Internecie. Infografika i optymalizacja dla wyszukiwarek internetowych. Międzynarodowa poufna infografika. Infografika a pisanie CV. Projektowanie infografiki. Projektowanie źródeł. Ćwiczenia: Pierwsze spotkanie z infografiką: odblokowanie siły infografiki, odkrywanie infografiki, wypracowywanie indywidualnego podejścia do infografiki. Użycie informacji: indywidualne pozyskiwanie informacji, zbieranie informacji, analiza i opracowywanie informacji, układanie narracji. Wizualizacja przy pomocy atrakcyjnego designu: tworzenie makiet strony (wireframes) i mood boards, projektowanie wokół zadanego tematu, rozszerzanie kompetencji i technik infograficznych. Warsztat informacyjny. Co jest informacją, a co nią nie jest. Podstawowe pojęcia i sposoby weryfikacji; teoria informacji – zasada 5xW i odwróconej piramidy, cechy dobrej informacji;	
--	--	--	---	--

jak detektować „fake newsy” – przydatne narzędzia i jak reagować na fake newsy, analiza przypadków; media i ich podział; dziennikarstwo branżowe, internetowe, społeczne i śledcze; podstawy prawa prasowego w praktyce. Jak współpracować z dziennikarzami, czyli o praktycznych zasadach informowania i komunikowania; Szybko czyli dobrze – jak informować o bieżących wydarzeniach i jak na nie reagować, nawet te złe; granica 762 znaków – czyli jak krótko informować nawet o złożonych sprawach w dobie internetu; jak powinna wyglądać informacja prasowa, żeby nie była PR-owskim bełkotem; język wypowiedzi na przykładach informacji urzędowych, policyjnych i agencyjnych; jak obwieścić swoje zdanie, czyli jak np. zorganizować konferencję prasową i ją prowadzić; jak dać się znaleźć – podstawy wykorzystania SEO.

Analiza informacji. Teoria informacji – podstawy; teoria walki informacyjnej; informacja jako broń i narzędzie – rozważania teoretyczne; trendy, ewolucja, znaczenie; rola Internetu w środowisku informacyjnym; źródła informacji; wybrane metody pozyskiwania informacji ze źródeł białych i kwalifikowanych; pojęcie analizy wywiadowczej; metodyka pracy analitycznej; naruszenia cyklu analitycznego; zarządzanie zespołami analitycznymi i podstawy wypracowania decyzji w oparciu o analizę informacji. Podstawy psychologii poznawczej i zasady przetwarzania oraz agregowania informacji przez człowieka; metody wnioskowania i funkcje poznawcze w zaawansowanych procesach analitycznych; ustrukturyzowane techniki analityczne; analiza decyzyjna; struktura dokumentu analitycznego.

Komunikacja interpersonalna. Wykłady: Rola procesów komunikowania w zarządzaniu politykami publicznymi. Media w społeczeństwie informacyjnym. Rodzaje mediów i ich rozwój. Podstawy prawne budowania relacji z mediami. Prawo o dostępie do informacji publicznej. Prawo prasowe. Ograniczenia w pozyskiwaniu informacji. Problem ochrony informacji niejawnych. Sposoby komunikowania się z opinią publiczną i określonymi grupami odbiorców. Nawiązywanie i utrzymywanie kontaktów z mediami. Konferencje prasowe i ich formy. Komunikaty prasowe. Pisemne formuły wyrażania stanowiska. Rola Internetu.

			Wystąpienia publiczne, formy komunikacji bezpośredniej. Utrudnienia w procesie komunikacji w sytuacjach kryzysowych: presja czasowa, stres, zagrożenie paniką, oczekiwania społeczne. Seminarium licencjackie. Przygotowanie do napisania pracy licencjackiej.	
2	Zarządzanie regionem	57	Etyka samorządowca. Etyka – zakres semantyczny i semiotyczny pojęcia; etyka w administracji publicznej; standardy wynikające z prawa; urząd jako przestrzeń zachowań etycznych; etyka w administracji publicznej na poziomie samorządu; SWOT w etyce samorządowca; etyka zachowań publicznych; etyka wystąpień publicznych; dysfunkcje zachowań etycznych, a/ konflikt interesów; b/ zaniedbania c/ niekompetencja, d/ korupcja; polityka etyczna urzędu; kodeks etyki a polityka etyki; etos pracy samorządowca. Jawność i transparentność w samorządzie; etyka w procesie rekrutacji urzędnika samorządowego; wiedza i świadomość etyczna pracowników samorządu; zapobieganie podejrzeniom o konflikt interesów; informacja a donosicielstwo na obszarze samorządu; wpływ postawy kadry zarządzającej na zachowania etyczne samorządowców; Etyka w procedurze zamówień publicznych; etyka zarządzania środkami publicznymi – wykonanie budżetu; rola pełnomocnika ds. etyki w urzędzie samorządowym; tworzenie mapy zagrożeń etycznych; procedury postępowania w wypadku zachowań nieetycznych; odpowiedzialność karna samorządowca; odpowiedzialność cywilna samorządowca; odpowiedzialność moralna samorządowca; motywacja pozafinansowa urzędnika samorządowego. Historia regionu. Tradycja administracji samorządowa na ziemiach polskich przed 1918 r.; poglądy i opinie dotyczące roli i znaczenia samorządu terytorialnego w odrodzonym państwie polskim; podstawy prawne, organizacyjne i finansowe działania samorządu terytorialnego w latach 1918-1939; powołanie województwa kieleckiego w 1919 r., jako organu administracji państwowej II stopnia i jego charakterystyka społeczno-gospodarcza; nadzór Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach nad działalnością powiatowych związków komunalnych; uwarunkowania polityczne działalności samorządu terytorialnego w Polsce w latach 1919-1939. Samorząd gmin wiejskich województwa kieleckiego w latach 1919-1939 -	ZPP1A_W01 ZPP1A_W02 ZPP1A_W03 ZPP1A_W04 ZPP1A_W05 ZPP1A_W07 ZPP1A_W08 ZPP1A_W10 ZPP1A_W11 ZPP1A_W12 ZPP1A_W13 ZPP1A_W15 ZPP1A_U01 ZPP1A_U02 ZPP1A_U03 ZPP1A_U05 ZPP1A_U06 ZPP1A_U08 ZPP1A_U10 ZPP1A_U11 ZPP1A_K01 ZPP1A_K02 ZPP1A_K03 ZPP1A_K04 ZPP1A_K05

działalność samorządu wiejskiego województwa kieleckiego na rzecz społeczności lokalnej; wpływy polityczne w samorządzie gmin wiejskich; samorząd miast wydzielonych i niewydzielonych z powiatowych związków komunalnych (samorządowych) województwa kieleckiego w latach 1919-1939 - gospodarka komunalna samorządów miast wydzielonych i niewydzielonych z powiatowych związków komunalnych (samorządowych), działania gmin miejskich na rzecz społeczności miejskiej. wpływy polityczne w samorządach miejskich; powiatowe związki komunalne (samorządowe) województwa kieleckiego w latach 1919-1939 - gospodarka komunalna powiatowych związków komunalnych (samorządowych), działalność na rzecz społeczności lokalnej, wpływy polityczne w samorządach powiatowych województwa kieleckiego.

Audyt w samorządzie terytorialnym. Audyt wewnętrzny w ujęciu systemów zarządzania i ustawy o finansach publicznych. Kontrola, controlling, audyt, kontrola zarządcza. Zagadnienia ogólne z zakresu audytu wewnętrznego. Akty normatywne regulujące zasady prowadzenia audytu wewnętrznego. Kontrola zarządcza jako kluczowy element podlegający badaniu i ocenie audytu wewnętrznego. Analiza ryzyka w audycie wewnętrznym. Konstruowanie planu rocznego audytu wewnętrznego. Zadania audytowe i czynności doradcze. Monitorowanie i ocena wdrażania zaleceń audytowych. Program zapewnienia i poprawy jakości audytu wewnętrznego. Akty prawne dot. audytu wewnętrznego. Audyt a kontrola wewnętrzna. Rodzaje audytu wewnętrznego. Zasady i metody planowania audytu wewnętrznego. Roczny plan audytu wewnętrznego. Analiza ryzyka na potrzeby planu rocznego oraz na potrzeby zadania audytowego. Dowody audytowe, techniki i metody badawcze, szczegółowe wymagania dotyczące dokumentacji audytu wewnętrznego. Kryteria oceny i projektowanie zaleceń. Samoocena i ocena zewnętrzna. Sprawozdanie z audytu.

Polityka regionalna UE. Regiony w świecie globalizacji i regionalizacji./ pojęcie regionu i euroregionu, typologia regionów, kryteria definiowania regionów. Regiony europejskie w systemie instytucjonalnym Unii Europejskiej i Rady Europy. Istota i pojęcie polityki rozwoju regionalnego: obszary polityki regionalnej zarówno

w krajowym jak i unijnym ujęciu. Geneza i etapy rozwoju europejskiej polityki regionalnej. Euroregiony. Cele, zasady i finansowanie europejskiej polityki regionalnej. Determinanty polskiej polityki regionalnej w strukturach Unii Europejskiej. Dylematy europejskich procesów integracyjnych: Unia państwa czy Unia region. Pojęcie, istota i klasyfikacja regionów w Unii Europejskiej. Rola, funkcje i zadania Rady Regionów UE. Podmioty polityki regionalnej i ich znaczenie w europejskim procesie integracyjnym. Mechanizmy i instrumenty europejskiej polityki regionalnej. Polityka miejska w europejskiej polityce regionalnej. Instrumenty finansowania europejskiej polityki regionalnej. Rola budżetu unijnego w realizacji celów polityki regionalnej.

Polityka demograficzna. Podstawowe pojęcia w demografii. Główne nurty teoretyczne. Teorie reprodukcji populacji i jej uwarunkowań. Zróżnicowania społeczne i terytorialne procesów demograficznych – podejście diagnostyczno-prognostyczne. Polityka demograficzna jako stymulator rozwoju społeczno-ekonomicznego. Przewidywane zmiany w liczbie i strukturze ludności oraz ich konsekwencje. Wpływ kondycji zdrowotnej społeczeństwa na demografię. System ochrony zdrowia i polityka zdrowotna. Społeczno-ekonomiczne skutki niskiego przyrostu naturalnego i długowieczności. Polityka rodzinna wobec zmian demograficznych i kulturowych. Polityka edukacyjna w warunkach zmiany demograficznej. Zmian na rynku pracy i polityka zatrudnienia w warunkach zmian demograficznych. Polityka zabezpieczenia społecznego i polityka senioralna w warunkach zmiany demograficznej. Analiza procesów migracyjnych i polityka migracyjna.

Marketing terytorialny. Geneza i determinanty rozwoju marketingu terytorialnego; istota i obszary występowania marketingu terytorialnego; główne zasady, cele i rynki docelowe w marketingu terytorialnym; rodzaje marketingu w obrębie marketingu terytorialnego; terytorium jako specyficzny produkt; typy subproduktów terytorialnych i odpowiadające im rynki docelowe; rola i pozycja strategii marketingowej w strukturze strategii jednostki terytorialnej; wizerunek, marka i pozycjonowanie jednostki terytorialnej; struktura narzędzi marketingu terytorialnego. Istota i

znaczenie promocji; instrumenty komunikacji marketingowej (promotion-mix); marketingowy wizerunek jednostki terytorialnej; marketing własny i obcy jednostki terytorialnej; kształtowanie atrakcyjności miejsc lokalizacji inwestycji; wykorzystanie wartości kulturowych przestrzeni dla kreowania produktów; omówienie zastosowania marketingu terytorialnego w praktyce - case studies miast, regionów; etapy budowania strategii promocji JST; budowa strategii promocji wybranej JST, diagnozowanie orientacji marketingowej wybranej jednostki terytorialnej (na przykładach miast, gmin, regionów).

Współzarządzanie - teoria i praktyka. Źródła współzarządzania; różnorodność ujęć współzarządzania; teoretyczne aspekty współzarządzania; współzarządzanie jako zarządzanie globalne; współzarządzanie a polityka rynku pracy; współzarządzanie a zarządzanie sieciowe w samorządzie lokalnym; znaczenie kapitału społecznego w procesie współzarządzania publicznego; współzarządzanie a polityka innowacyjne; współzarządzanie a normy prawne; współzarządzanie a zarządzanie wielopoziomowe; współzarządzanie a usługi publiczne. Natura współzarządzania; źródła krytyki współzarządzania; współzarządzanie globalne jako odpowiedź na zanik państwa i potrzebę koordynacji międzynarodowej; problemy z realizacją polityki rynku pracy w modelu współzarządzania; wpływ kapitału społecznego na skuteczność i efektywność instrumentów współzarządzania publicznego; zależność między współzarządzaniem z polityką innowacyjną.

Gospodarka finansowa w sektorze publicznym. Gospodarka narodowa jako system. System finansowy w państwie. Organizacja sektora finansów publicznych. Finanse podsektora samorządowego. Sprawozdawczość podmiotów sektora publicznego. Kontrola zarządcza w sektorze publicznym. Powiązania finansów publicznych i prywatnych w systemie finansowym państwa. Praca w grupach z ustawą o finansach publicznych: środki publiczne, jednostki finansów publicznych, zasady gospodarowania środkami publicznymi, zasady zaciągania zobowiązań, budżet jednostki samorządu terytorialnego. Studium przypadku – praca w grupach: analiza planu finansowego wybranych podmiotów finansów

		publicznych. Studium przypadku – praca w grupach: analiza wskaźnikowa oceny finansowej wybranej jednostki samorządu terytorialnego. Studium przypadku – praca w grupach: sporządzenie mapy ryzyka dla wybranego podmiotu finansów publicznych. Wybrane polityki sektorowe. Zapoznanie z kartą przedmiotu i warunkami zaliczenia/Definicja polityk sektorowych. Cele polityk sektorowych Polityki sektorowe a polityki publiczne. Typologia polityk sektorowych. Polityki sektorowe Unii Europejskiej: kwestie zatrudnienia w polityce Unii Europejskiej, polityka handlowa, polityka ochrony konsumentów, polityka imigracyjna , wybrane polskie polityki sektorowe a członkostwo w Unii Europejskiej, polityka rolna, polityka energetyczna, ochrona środowiska, infrastruktura transportowa. Analiza wybranych polityk sektorowych w Polsce: polityka zatrudnienia i rynku pracy, polityka ochrony zdrowia, polityka mieszkaniowa, polityka gospodarcza, polityka bezpieczeństwa, polityka edukacyjna, polityka społeczna, polityka zagospodarowania przestrzennego, polityka kulturalna. Ustrój i funkcjonowanie samorządu terytorialnego. Charakterystyka przedmiotu. Rozwój podziałów terytorialnych w Polsce. Tradycje funkcjonowania organów samorządu terytorialnego. Samorząd terytorialny polskiej myśli politycznej i administracyjnej. Samorząd terytorialny w polskich konstytucjach. Organy władzy wykonawczej i ustawodawczej jednostek samorządu terytorialnego. Zadania własne samorządu terytorialnego. Funkcjonowanie i organizacja jednostek pomocniczych samorządu terytorialnego. Polityka zrównoważonego rozwoju regionu. Świadomość ekologiczna społeczeństwa; ochrona środowiska w naukach społecznych; polityka ekologiczna: środki i instrumenty realizacji polityki ekologicznej (zakres teoretyczny i praktyczny); zrównoważony rozwój w regionach; polityka ekologiczna w Unii Europejskiej i na świecie. Strategie ekologiczne - analiza założeń; świadomość ekologiczna w badaniach empirycznych; problemy ekologiczne w regionie i na świecie; gospodarka odpadami w regionie; rozwiązania technologiczno-organizacyjne gospodarki odpadami na świecie; ochrona wody, powietrza w regionie.	
--	--	---	--

			Seminarium licencjackie. Przygotowanie do napisania pracy licencjackiej.	
3.	Zarządzanie miastem	57	Zintegrowane zarządzanie miastem. Geneza zintegrowanego zarządzania miastem (uwarunkowania społeczno-ekonomiczne, działania Unii Europejskiej); zintegrowane zarządzanie w działaniach polskich władz samorządowych; planowanie w zintegrowanym zarządzaniu; ład zintegrowany; integracja w projektach rewitalizacyjnych – polskie doświadczenia; pionowa i pozioma płaszczyzna zintegrowanego zarządzania; zintegrowane zarządzanie w samorządach miejskich; korzyści płynące z zintegrowanego zarządzania; zintegrowane zarządzanie obszarami metropolitalnymi. Metody i narzędzia zintegrowanego zarządzania miastem; integracja przestrzenna miasta; integracja ekologiczna miasta; integracja funkcjonalna miasta; integracja sektorowa miasta; studia wybranych przypadków i dobrych praktyk w zintegrowanym zarządzaniu miastem; Miejskie Obszar Funkcjonalne Kielc. Zrównoważony rozwój miasta. Wprowadzenie do zagadnień związanych ze zrównoważonym rozwojem, obszary funkcjonowania miasta; zintegrowane zarządzanie zrównoważonym rozwojem w mieście przy pomocy danych; idea Smart City a zrównoważony rozwój miasta; podejście systemowe w zarządzaniu miastem; rola planowania przestrzennego w zrównoważonym zagospodarowaniu przestrzeni miasta.; uspołecznione planowanie wspólnych przestrzeni miejskich; nowoczesne rozwiązania wykorzystywane dla poprawy jakości życia w mieście; system informacji przestrzennej jako platforma do pozyskiwania, gromadzenia, analizowania i zarządzania na podstawie danych; zintegrowany transport, mobilność w mieście; ochrona środowiska naturalnego, zarządzanie zasobami; partycypacja społeczna – czynny udział mieszkańców w decydowaniu o swoim mieście; otwarte dane miejskie, sposoby ich pozyskania i wykorzystania; norma ISO 37120 Zrównoważony rozwój społeczny – Wskaźniki usług miejskich i jakości życia; wyzwania stojące przed polskimi miastami związane ze zrównoważonym rozwojem. Miejski system Informacji Przestrzennej jako narzędzie zarządzania zrównoważonym rozwojem; publiczny dostęp do geodanych poprzez geoportale; Geoportal Kielce. Pozyskanie i analiza danych miejskich; Platforma Idea Kielce –	ZPP1A_W01 ZPP1A_W02 ZPP1A_W03 ZPP1A_W04 ZPP1A_W05 ZPP1A_W07 ZPP1A_W08 ZPP1A_W09 ZPP1A_W11 ZPP1A_W13 ZPP1A_U01 ZPP1A_U02 ZPP1A_U03 ZPP1A_U04 ZPP1A_U05 ZPP1A_U06 ZPP1A_U08 ZPP1A_U10 ZPP1A_U11 ZPP1A_K02 ZPP1A_K03 ZPP1A_K04 ZPP1A_K05

			współczesne narzędzia w partycypacji, budżet obywatelski, konsultacje społeczne; wskaźniki zrównoważonego rozwoju; korzystanie z otwartych danych. Infrastruktura miejska. Cechy infrastruktury miejskiej; funkcje infrastruktury; podział infrastruktury; infrastruktura krytyczna; regionalne programy ochrony infrastruktury krytycznej. Służebny charakter infrastruktury miejskiej w sferze produkcyjnej lub konsumpcyjnej; „bryłowość” urządzeń infrastrukturalnych; kapitałochłonność inwestycji infrastrukturalnych; znaczenie transferowe infrastruktury miejskiej; znaczenie integracyjne infrastruktury dla społeczności lokalnej; infrastruktura społeczna; infrastruktura techniczna; infrastruktura transportowa; infrastruktura magazynowa; infrastruktura krytyczna. Prawne aspekty funkcjonowania samorządu miejskiego. Podstawy prawne funkcjonowania samorządu gminnego; struktura organizacyjna i zadania gminy; miasto na prawach powiatu; aspekty prawne funkcjonowania obszarów metropolitalnych w Polsce. Związki metropolitalne; uchwała RM z 2015 r., „Krajowa Polityka Miejska 2023”. Wybór przedstawicieli samorządu gminnego (miejskiego). Konsekwencje systemu wyborczego do miejskich samorządów w Polsce; prawne podstawy polityki rozwoju lokalnego; prawne podstawy współpracy międzynarodowej miast; formy instytucjonalne współdziałania miast. Demografia miasta. Współczesne i prognozowane przemiany ludnościowe polskich miast; przyrost naturalny w miastach Polski; typologia miast według długookresowych trendów zmiany liczby ludności; prognozy demograficzne do 2030 r.; struktura wieku i procesy starzenia się ludności miast Polski; przestrzenne zróżnicowanie skali procesu demograficznego starzenia się ludności w Polsce; demograficzny resize polskich miast – pomiędzy koniecznością a rzeczywistością; mechanizm korzyści aglomeracji w rozwoju demograficznym miasta; saldo migracji w miastach Polski. Wnioski wynikające z kwestii ubytku naturalnego ludności; wnioski wynikające ze zjawiska migracji wewnętrznych (międzymiejskich, miejsko-wiejskich i podmiejskich); wnioski wynikające z kwestii redystrybucji przestrzennej ludności i międzymiejskiej konkurencji; wnioski wynikające z kwestii miejsca	
--	--	--	---	--

zamieszkania w mieście; wnioski wynikające z zagadnienia migracji zagranicznych; syntetyczna typologia rozwoju demograficznego miast; pomiędzy demograficzną przeszłością a wyzwaniami przyszłości. Czy w ogóle chcę mieszkać w Polsce, w mieście?; mechanizm konkurencyjnego rynku pracy jako cecha rozwoju demograficznego.

Marketing miast. Podstawy marketingu terytorialnego; miasto jako produkt; budowanie marki miejsca: zabytki kultury i sztuki, jednostki miejskie / instytucje kultury, kulinaria i gastronomia, zasoby i walory turystyczne, dziedzictwo przyrodnicze, elementy ekologii, miejskie wydarzenia; tworzenie identyfikacji wizualnej; wydarzenie miejskie jako produkt marketingowy – event marketing. Relacja z mediami i PR; marketing internetowy i product placement; marketing w social media; budowanie lokalnej tożsamości; tworzenie kapitału społecznego – budowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi; konsultacje społeczne; rewitalizacja miast (case study); zarządzanie handlową przestrzenią miejską (estetyka miast); strategie rozwoju miast / regionów (case study); promocja gospodarcza.

Ekonomika miast. Ogólne wprowadzenie. Ekonomia miast wczoraj i dziś. Teorie i modele rozwoju miasta i planowania urbanistycznego. Funkcje i rodzaje miast. Wpływ architektury i projektowania krajobrazu na gospodarkę. Zagadnienia związane z zamieszkaniem: formy zamieszkania i dzielnice oraz ich wyzwania. „Miasta pracujące”: problemy związane z sektorem przemysłowym, handlowym i administracyjnym. Problemy związane z transportem i mobilnością osób i towarów. Problemy związane z infrastrukturą, zaopatrzeniem w wodę, kanalizacją oraz gospodarką śmieciową / recyklingiem i robotami publicznymi. Zagadnienia związane z infrastrukturami rekreacji, sportu i turystyki. Problemy związane z kosztami społecznymi bezpieczeństwa publicznego i egzekwowania prawa. Ochrona dziedzictwa i ekonomiczna wartość kultury. Kwestia ubóstwa, bezdomności i dyskryminacji społecznej. Inteligentne miasta, nowa gospodarka i zrównoważony rozwój aglomeracji. „City branding” i widoczność miasta. Analiza głównych fizycznych, społecznych, ekonomicznych i politycznych cech miast. Wyjaśnienie głównych

czynników związanych z transformacją miasta. Identyfikacja zasobów i wyzwań, przed którymi stoją miasta. Zrozumienie mapowania miast i tworzenie skutecznych wizualnych wypowiedzi na temat wyzwań, przed którymi stoją miasta. Profesjonalne porównywanie miast i ich gospodarek. Ocena problemów miejskich i ich kosztów. Identyfikacja rozwiązań problemów miasta i porównanie najlepszych praktyk. Przygotowanie krótkiego profesjonalnego i wizualnego raportu na temat dzielnicy miasta lub wybranego problemu. Nawiązanie kontaktu z władzami miast, ekspertami i politykami.

Wybrane polityki sektorowe. Zapoznanie z kartą przedmiotu i warunkami zaliczenia/Definicja polityk sektorowych. Cele polityk sektorowych Polityki sektorowe a polityki publiczne. Typologia polityk sektorowych. Polityki sektorowe Unii Europejskiej: kwestie zatrudnienia w polityce Unii Europejskiej, polityka handlowa, polityka ochrony konsumentów, polityka imigracyjna , wybrane polskie polityki sektorowe a członkostwo w Unii Europejskiej, polityka rolna, polityka energetyczna, ochrona środowiska, infrastruktura transportowa. Analiza wybranych polityk sektorowych w Polsce: polityka zatrudnienia i rynku pracy, polityka ochrony zdrowia, polityka mieszkaniowa, polityka gospodarcza, polityka bezpieczeństwa, polityka edukacyjna, polityka społeczna, polityka zagospodarowania przestrzennego, polityka kulturalna.

Bezpieczeństwo miasta. Zasady i metody zapobiegania przestępczości; kompetencje i zakres działania władz lokalnych; rozwiązywanie problemów społeczności lokalnych; istota i zasady Community Policing; projektowanie działań profilaktycznych; elementy kryminologii środowiskowej; założenia koncepcji secured by design oraz strategii Crime Prevention Through Environmental Design drugiej generacji; zachowania antyspołeczne a poczucie zagrożenia; lokalne koalicje na rzecz bezpieczeństwa; budowa przestrzeni antyprzestępczej. Bezpieczeństwo ludności w Polsce i Unii Europejskiej; bezpieczna przestrzeń uwarunkowaniem bezpieczeństwa człowieka; edukacja dla bezpieczeństwa i bezpiecznej przestrzeni; pobudzenie aktywności obywatelskiej. Lokalne strategie zapewniania bezpieczeństwa; zarządzanie kryzysowe jako aspekt bezpieczeństwa społeczności lokalnej;

			rozwijanie kontroli społecznej. Naturalna obserwacja, wyodrębnienie terenu, kontrola dostępu, zarządzanie i konserwacja; współdziałanie krajowych organów i instytucji bezpieczeństwa ze strukturami bezpieczeństwa Unii Europejskiej. Partycypacja społeczna. Zaangażowanie, partycypacja, współdecydowanie. Możliwości udziału obywateli w sferze publicznej. Kapitał społeczny. Tożsamość obywatelska, przynależność i partycypacja. Formy uczestnictwa w życiu publicznym. Społeczeństwo uczestniczące a kategoria obywatelstwa. Problematyka reprezentacji społecznej i zaangażowania podmiotów o zróżnicowanym statusie. Społeczeństwo obywatelskie w obliczu wielokulturowości. Analiza sytuacji w wybranych społeczeństwach wielokulturowych. Specyfika sektora społecznego w Polsce. Struktura, organizacja, status prawny, kondycja finansowa i ograniczenia rozwoju. Społeczeństwo obywatelskie w Polsce na tle społeczeństw państw europejskich. Jak budować społeczeństwo obywatelskie? Zasady kształcenia i edukowania społeczeństwa. Społeczeństwo obywatelskie a społeczeństwo polityczne. Ruchy społeczne jako forma zaangażowania obywateli w sprawy publiczne. Analiza wybranych przypadków. Relacje administracji publicznej i podmiotów sektora pozarządowego. Przedsiębiorczość społeczna. Jak wyzwalać aktywność społeczną? Społeczeństwo obywatelskie globalne czy lokalne? Analiza skali i problematyki społecznego zaangażowania. Strategie biznesowe miast. czynniki rozwoju miast; wybrane teorie rozwoju miast (w ujęciu nowej geografii ekonomicznej, polityki publicznej, zarządzania, ekonomii rozwoju); globalne trendy rozwoju przestrzeni zurbanizowanych, globalizacja, glokalizacja, megamiasta; współczesne cechy działalności gospodarczej – era postindustrialna, gospodarka wiedzy, gospodarka 4.0; zmiany w strukturze produkcji i ich wpływ na strukturę osadniczą i zmiany funkcji obszarów zurbanizowanych; kapitał ludzki, kapitał społeczny jako determinanta lokalizacji działalności gospodarczej; gospodarka o zerowych kosztach krańcowych, nowe sieci produkcji i dystrybucji; partycypacja obywatelska w poszukiwaniu nowych funkcji usługowych w obszarach zdegradowanych (poprzemysłowych, powojaskowych, zdegradowanych ekologicznie);	
--	--	--	---	--

			funkcja administracyjna a funkcja biznesowa miasta; otoczenie działalności gospodarczej; procesy przepływu czynników produkcji między obszarami zurbanizowanymi; efekty zewnętrzne, korzyści i koszty skali; innowacje, innowacyjność, konkurencyjność miast; programy aktywizacji gospodarczej miast (rola SSE); decentralizacja, dekoncentracja, peryferyjność. Studia przypadków strategii rozwoju wybranych miast w Polsce i za granicą; analiza dokumentów normatywnych i strategicznych na poziomie samorządowym Seminarium licencjackie. Przygotowanie do napisania pracy licencjackiej.	
4	przedmioty fakultatywne	6	Wykład monograficzny: Promocja marki na przykładzie Targów Kielce. Budowanie marki miast i regionów; wizerunek marki; budowanie relacji z otoczeniem zewnętrznym w regionie; wystawiennictwo; Targi Kielce i ich specyfika – case study; promocja i komunikowanie informacji. Zajęcia fakultatywne: Dyplomacja publiczna i kulturalna. Pojęcie dyplomacji klasycznej oraz dzisiejsze rodzaje dyplomacji – geneza, definicje; dyplomacja publiczna – świat i Polska; dyplomacja kulturalna – świat i Polska; Hard power, soft power, smart power; pojęcie brandingu narodowego i logo, oraz zarządzanie nimi – świat i Polska; polityczne public relations – świat i Polska; Media jako zasób miękkiej siły i ich rola w dyplomacji publicznej; case study: kampanie promocyjne, np. poprzedzające wstąpienie Polski do NATO oraz Unii Europejskiej. Polityka senioralna. Zapoznanie z kartą przedmiotu i warunkami zaliczenia/Definicje pojęć: starość, starzenie się; przyczyny i skutki; demograficznego starzenia się społeczeństw; źródła i formy dyskryminacji seniorów – sposoby ograniczania zjawiska; potrzeby seniorów; wsparcie instytucjonalne i formy aktywizacji seniorów; innowacyjna polityka senioralna – przykłady rozwiązań międzynarodowych. Smart cities. Idea smart city – geneza; kontekst społeczno-polityczny; elementy smart city; kiedy miasto jest inteligentne? warstwa społeczna smart city; warstwa technologiczna; warstwa ekonomiczna; zasadność tworzenia smart city; zarządzanie smart city. Analiza przypadków tzw. case study z zakresu planowania,	ZPP1A_W01 ZPP1A_W03 ZPP1A_W06 ZPP1A_W07 ZPP1A_W08 ZPP1A_W10 ZPP1A_W12 ZPP1A_W13 ZPP1A_U02 ZPP1A_U03 ZPP1A_U04 ZPP1A_U06 ZPP1A_U08 ZPP1A_U09 ZPP1A_U10 ZPP1A_K01 ZPP1A_K02 ZPP1A_K03 ZPP1A_K04 ZPP1A_K05

		budżetowania, wdrażania, zarządzania i nadzorowania funkcjonowaniem miast zgodnie z założeniami budowy Smart City. Kultura informacji. Problematyka, uwarunkowania komunikacji treści; technologiczne innowacje w procesie przekazywania informacji; narzędzia, organizacja oraz instytucje obiegu informacji oraz komunikowania; wpływ informacji na tworzenie współczesnych obrazów – narracji kulturowo-społecznych; różnice pomiędzy odtwórczością/wytwórczością a twórczością w procesie wymiany informacji / komunikowania; kompetencje – standardy w zakresie przyswajania i analizy informacji niezbędne we współczesnym społeczeństwie informacyjnym. Prawa człowieka w politykach publicznych. Podstawowe pojęcia dotyczące praw człowieka; geneza prawnej ochrony godności ludzkiej; Generacje praw człowieka; prawa człowieka a problemy publiczne; Demokracja a prawa człowieka; prawa człowieka w cyklu polityk publicznych; Polityczne i etyczne dylematy związane z ochroną praw człowieka w skali globalnej; instytucje i struktury ochrony praw człowieka a wewnętrzni aktorzy polityk publicznych; media i organizacje pozarządowe a ochrona praw człowieka a zewnętrzni aktorzy polityk publicznych. Nowe Zarządzanie Publiczne (NPM) a prawa człowieka; ochrona praw człowieka II generacji na poszczególnych etapach cyklu polityk publicznych.	
PRAKTYKI (wymiar, zasady i forma):	5	Praktyki w wymiarze 120 godzin, na podstawie porozumień z interesariuszami zewnętrznymi i innymi podmiotami, w celu zapoznania studentów z realiami wdrażania poszczególnych polityk publicznych, a także umożliwienia im nabycia nowych umiejętności i doświadczeń oraz nawiązania kontaktów zawodowych, zwiększających przyszłe szanse na rynku pracy. Wśród możliwych praktyk: np. urzędy administracji rządowej i samorządowej, organizacje pozarządowe, media, przedsiębiorstwa istotne z punktu polityk publicznych.	
razem	180		

Język polski – lektorat dla obcokrajowców wymiarze 4 ECTS (realizowany na studiach stacjonarnych)

3. SPOSOBY WERYFIKACJI I OCENY EFEKTÓW UCZENIA SIĘ OSIĄGNIĘTYCH PRZEZ STUDENTA W TRAKCIE CAŁEGO CYKLU KSZTAŁCENIA:

Prowadzący określa szczegółowe efekty uczenia się i formę ich weryfikacji, a następnie umieszcza je w karcie przedmiotu. Osiągnięcie wszystkich efektów uczenia się określonych dla poszczególnych zajęć oznacza realizację założonej koncepcji kształcenia na prowadzonym kierunku i uzyskanie efektów kierunkowych (osiągnięcie sylwetki absolwenta). Weryfikacja i ocena efektów uczenia się osiąganych przez studenta w trakcie całego cyklu kształcenia odbywa się poprzez:

- 1) **proces dyplomowania** - poprzez prace dyplomowe weryfikuje się zakładane efekty uczenia się. Oceniane są one przez promotora i recenzenta.
- 2) **praktyki studenckie** – efekty uczenia się uzyskiwane przez praktyki studenckie są dopełnieniem koncepcji kształcenia. Studenci uzupełniają zdobytą w trakcie uczenia się wiedzę (także umiejętności i kompetencje) o jej praktyczne aspekty. Weryfikacja efektów następuje zgodnie z regulaminem praktyk.
- 3) **wymianę międzynarodową studentów** – dzięki uzyskiwaniu informacji od studentów dotyczącej posiadanej wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych w kontekście pobytu w uczelni partnerskiej,
- 4) **osiągnięcia kół naukowych** - informacja zwrotna uzyskiwana jest poprzez recenzje zewnętrzne (publikacje naukowe, wystąpienia na konferencjach, przyznawane stypendia Rektora i Ministra),
- 5) **badanie losów absolwentów** – poprzez uzyskiwanie od nich informacji zwrotnych z zakresu uzyskanej wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych i ich przydatności na rynku pracy,
- 6) **badanie opinii pracodawców** – w drodze: opiniowania przez pracodawców programów studiów, w tym zakładanych efektów uczenia się i metod ich weryfikowania, szczególnie dotyczących kształcenia praktycznego; przekazywania informacji o przydatności uzyskanych w trakcie studiów efektów uczenia się w ramach wykonywanej przez absolwenta pracy zawodowej.

Dodatkowo podstawą oceny realizacji efektów uczenia się w trakcie studiów są:

- 1) **Prace etapowe** - realizowane przez studenta takie jak: kolokwia, sprawdziany, prace zaliczeniowe, referaty, prezentacje, case studies. Kolokwia, sprawdziany, prace zaliczeniowe, projekt – przeprowadzane są według instrukcji przygotowanej przez prowadzącego zajęcia. Wszystkie dodatkowe sposoby zaliczenia wymagają instrukcji.
- 2) **Egzaminy z przedmiotu.** Pytania przygotowane do egzaminu nie powinny wychodzić poza treści zawarte w karcie przedmiotu realizowanych w ramach wykładu. Student ma prawo do uzasadnienia przez prowadzącego otrzymanej na egzaminie oceny.
Forma egzaminu: ustna, pisemna, testowa lub praktyczna określana jest przez prowadzącego wykład i zawarta w karcie przedmiotu.
 - a) **Egzamin ustny** powinien być przeprowadzany w obecności innych studentów lub pracowników. Co najmniej dwa tygodnie przed terminem egzaminu prowadzący przekazuje studentom w formie pisemnej zagadnienia egzaminacyjne. Ich odbiór jest potwierdzany przez przedstawiciela studentów.
 - b) **Egzamin pisemny** może być organizowany w formie testowej lub opisowej. Egzamin przeprowadza się w sali dydaktycznej, w której jest możliwe właściwe rozlokowanie studentów, zapewniające komfort pracy i jej samodzielność. Prowadzący egzamin ma prawo przerwać lub unieważnić egzamin, gdy w sytuacji, gdy praca studenta nie jest samodzielna (student korzysta z niedopuszczonych materiałów, urządzeń i z pomocy innych osób).
- 3) **Zaliczenie i zaliczenie z oceną.** Prowadzący zajęcia określa kryteria oceny, podaje jej składowe i uzasadnia w sposób opisowy ocenę otrzymaną przez studenta na zaliczeniu.

Formy i metody prowadzenia zajęć oraz kryteria oceny i jej składowe określa karta przedmiotu.

Wszystkie formy weryfikacji osiągnięć studenta uzyskanych w ramach zajęć w danym semestrze odnotowuje się w kartach okresowych osiągnięć studenta.